PM
27.02.18

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

URZĄD MIASTA KRAKOWA
BIURO KONTROLI WEWNĘTRZNEJ
Data 05 MAR. 2018

LKR.410.026.05.2017
P/17/078

464
KP-04
Sekretariat
załączniki .....
Wpłynęło A
dnia 27 LUT. 2018
podpis .....

URZĄD MIASTA KRAKOWA
KANCELARIA MAGISTRATU
Plac Wszystkich Świętych 3/4
Data 2018 -02- 27 (4)
Nr 11771668 zał. .....

DK.02
J.03.11.

Termin 21. dni
- DK 27.02.18

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
Jacek Majchrowski
02 MAR. 2018

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

URZĄD MIASTA KRAKOWA
KANCELARIA MAGISTRATU
Plac Wszystkich Świętych 3-4
Data 02 MAR. 2018 (9)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli — P/17/078 – Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami[1]

Jednostka przeprowadzająca kontrolę — Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie

Kontroler — Anna Stochel-Łukasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR195/2017 z 29 września 2017 r. oraz upoważnienie do kontroli nr LKR/36/2018 z 31 stycznia 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka kontrolowana — Urząd Miasta Krakowa, Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków (*Urząd lub UMK*)

Kierownik jednostki kontrolowanej — Jacek Majchrowski, Prezydent Miasta (*Prezydent*).

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna[2]

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że w kontrolowanym okresie Gmina Miejska Kraków podjęła adekwatne do rangi problemu i prawidłowo ukierunkowane działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wymaganej jakości powietrza na terenie miasta i ograniczenie jego zanieczyszczenia pyłami zawieszonymi (PM_{10} i $PM_{2,5}$)[3], bezno(a)pirenem (BaP)[4] oraz dwutlenkiem azotu (NO_2)[5]. W porównaniu do okresu objętego poprzednią kontrolą NIK[6] zwiększyła się zarówno różnorodność, jak i skala poszczególnych działań, a tym samym zrealizowano wniosek sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym z 2014 roku[7]. Obecna skala działań stwarza – jako jedynej jednostce w Małopolsce – możliwość osiągnięcia założonych rezultatów (efektów ekologicznych[8]) w roku końcowym realizacji głównego programu naprawczego dla województwa małopolskiego (tj. w 2023 r.). NIK zauważa

---

1 Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2017 r.

2 Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

3 **PM** – pył zawieszony (ang. particulate matter) jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych, ciekłych lub obu naraz, zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Cząstki te różnią się wielkością, składem i pochodzeniem. Może on powodować lub pogłębiać choroby płuc i układu krążenia, zawał serca i arytmię. Wpływa również na ośrodkowy układ nerwowy i układ rozrodczy i może powodować choroby nowotworowe. W ostatecznym rezultacie może powodować przedwczesną śmierć. PM_{10} i $PM_{2,5}$ to odpowiednio cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej mniejszej niż 10 mikrometrów (µm) i mniejszej niż 2,5 µm.

4 **Benzo(a)piren** – organiczny związek chemiczny będący przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie jak inne WWA, jest związkiem silnie rakotwórczym. Do innych działań niepożądanych zalicza się podrażnienie oczu, nosa, gardła i oskrzeli. Benzo(a)piren jest częstym składnikiem zanieczyszczeń powietrza, powstającym w wyniku niskiej emisji.

5 **Dwutlenek azotu** to gaz o barwie brunatnej i duszącej woni. Toksyczne działanie dwutlenku azotu polega na ograniczaniu dotlenienia organizmu. Obciąża on zdolności obronne ustroju na infekcje bakteryjne, działa drażniąco na oczy i drogi oddechowe, jest przyczyną zaburzeń w oddychaniu, powoduje choroby alergiczne, m.in. astmę – szczególnie u dzieci mieszkających w miastach narażonych na smog. Dwutlenek azotu miejscowo drażni spojówki oraz śluzówki i może prowadzić do intensywnego podrażnienia dróg oddechowych oraz płuc. Tlenki azotu są współodpowiedzialne za smog fotochemiczny (typ smogu powstający w słoneczne dni przy dużym ruchu ulicznym) oraz podwyższoną zawartość ozonu w atmosferze (tlenki azotu obecne w spalinach samochodowych w obecności światła wchodzą w reakcje prowadzące do powstania silnych utleniaczy, m.in. ozonu).

6 Kontrola nr P/14/086 *Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami*, która obejmowała okres 2008-2014 (I półrocze).

7 Wniosek ten dotyczył intensyfikacji działań naprawczych. Przykładowo w zakresie działań związanych z ograniczeniem emisji ze źródeł powierzchniowych w latach 2008-2013 zlikwidowano łącznie 3 355 pieców i kotłowni na paliwa stałe, a w latach 2014-2016 zlikwidowano 8 755 źródeł ciepła na paliwa stałe.

8 Efekt ekologiczny rozumiany jako wielkości redukcji emisji poszczególnych substancji do powietrza wskutek zrealizowania zaplanowanych działań naprawczych.

równocześnie, że mimo ogromnego zaangażowania i determinacji władz Gminy Kraków w podejmowaniu działań naprawczych, jakość powietrza w latach 2014-2016 w dalszym ciągu istotnie odbiegała od wymaganych standardów i poziomów[9], których dotrzymywanie ogranicza negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzkie.

Podstawowym dokumentem programowym stanowiącym element strategii poprawy jakości powietrza w Małopolsce, w tym w Aglomeracji Krakowskiej[10] był program ochrony powietrza (*POP*) przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego w 2013 r.[11], zaktualizowany w 2017 r.[12] Kierunki działań w przyjętych przez Gminę Miejską Kraków dokumentach programowych uwzględniających problematykę ochrony powietrza były spójne z zapisami POP w części dotyczącej Aglomeracji Krakowskiej oraz z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi w Gminie. Pozytywnie należy ocenić przeprowadzenie w latach 2013-2015 szczegółowej inwentaryzacji źródeł emisji powierzchniowej (z sektora komunalno-bytowego) na terenie Krakowa oraz wykonanie w 2016 r. badań weryfikacyjnych dotyczących zachowań komunikacyjnych mieszkańców Krakowa i pomiarów natężenia ruchu pojazdów. Informacje pozyskane w ten sposób umożliwiały rzetelne zaplanowanie działań naprawczych niezbędnych do podjęcia w zakresie poprawy jakości powietrza.

Gmina realizowała wszystkie działania naprawcze przewidziane w POP z 2013 r. i jego aktualizacji z 2017 r. Na działania naprawcze zrealizowane w latach 2014-2017 (I półrocze) wydatkowano łącznie 1.211.837 tys. zł, w tym 760.558,7 tys. zł[13] ze środków własnych Miasta. Podstawowym działaniem w ramach redukcji emisji powierzchniowej była realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji (*PONE*), w wyniku którego w latach 2014-2016 zlikwidowano łącznie 8.755 starych niskosprawnych urządzeń grzewczych (pieców i kotłowni na paliwa stałe). Zwiększenie skali tych działań w porównaniu do poprzedniego okresu objętego kontrolą NIK zasługuje na ocenę pozytywną, szczególnie ze względu na ich efektywność ekonomiczną i osiągany efekt ekologiczny. Ponadto realizowano: przyłączenia do sieci ciepłowniczej i gazowej (763 nowe obiekty przyłączone do sieci ciepłowniczej i 3.328 nowych odbiorców gazu), instalacje odnawialnych źródeł energii (519 inwestycji), termomodernizację w budownictwie mieszkaniowym oraz w obiektach użyteczności publicznej (1.406 lokali w budownictwie mieszkaniowym oraz 1.007 inwestycji w obiektach użyteczności publicznej), jak również prowadzono kontrole spalania odpadów w instalacjach grzewczych oraz kontrole spalania pozostałości roślinnych (8.248 kontroli Straży Miejskiej). W ramach działań, mających na celu redukcję emisji liniowej realizowano następujące zadania:

- rozwój komunikacji rowerowej (ok. 18 km nowych dróg rowerowych, uruchomiono 4 wypożyczalnie rowerów, w latach 2014-2015 zamontowano ok. 1.200 stojaków rowerowych),
- rozszerzenie strefy ograniczonego ruchu wraz z budową parkingów Park and Ride (rozszerzono strefę płatnego parkowania (wybudowano dwa parkingi Park nad Ride i jeden Bike and Ride),
- poprawa organizacji ruchu (wprowadzono inteligentne systemy sterowania ruchem, zamontowano sekundniki, wybudowano nowe odcinki dróg),
- rozwój komunikacji publicznej (realizowano inwestycję Krakowskiego Szybkiego Tramwaju, budowę przystanku Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, zakupiono 41 tramwajów z możliwością rekuperacji energii, 57 autobusów z silnikami ekologicznymi);

---

9 Według danych pochodzących ze stacji pomiarowych zlokalizowanych na terenie Krakowa w kontrolowanym okresie (2014-2016) nie były dotrzymywane standardy jakości powietrza dotyczące PM_{10}. Stężenia średnioroczne tej substancji kształtowały się na poziomie od 92% do 170% poziomu dopuszczalnego, a liczba dni z przekroczeniami stężeń dobowych na poziomie od 197% do 571% poziomu dopuszczalnego. Z kolei stężenia roczne $PM_{2,5}$ mieściły się w przedziale od 116% do 180% poziomu dopuszczalnego, a NO_2 w przedziale od 60% do 158% tego poziomu. W przypadku BaP stężenia średnioroczne ukształtowały się na poziomie od 500% do 830% wartości normatywnej.

10 Zgodnie z obowiązującymi przepisami Aglomeracja Krakowska jest jednym z trzech obszarów w województwie małopolskim wyznaczonych do oceny jakości powietrza. Jej obszar obejmuje teren Gminy Miejskiej Kraków.

11 *Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego* – uchwała Nr XLII/662/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 września 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 6007).

12 Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – uchwała XXXII/451/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 811).

13 Wydatki na działania mające na celu ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych wyniosły 388.354,7 tys. zł (32% wydatków), w tym 260.166,0 tys. zł stanowiły środki własne Miasta, a na działania mające na celu ograniczenie emisji ze źródeł liniowych – 816.991,9 tys. zł (67%), w tym 494.241,8 tys. zł stanowiły środki własne Miasta.

- utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni (zwiększono częstotliwość mycia głównych dróg do minimum raz w tygodniu, w latach 2014-2015 zmyto łącznie ponad 350 tys. km technologicznych ulic)
- kontrole pojazdów w zakresie emisji spalin (w latach 2015-2016 2.269 kontroli przeprowadzonych przez Komendę Miejską Policji oraz Wojewódzką Inspekcję Transportu Drogowego).

Poza działaniami w zakresie redukcji emisji powierzchniowej i liniowej, prowadzono również działania, mające za celu redukcję emisji przemysłowej oraz inne działania tj. działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców, spójna polityka na szczeblu lokalnym, uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza oraz poprawa warunków przewietrzania miast i ochrona terenów zielonych.

Na pozytywną ocenę NIK zasługują również inne, niż określone w POP, działania podejmowane przez Gminę Kraków, mające na celu poprawę jakości powietrza m.in.:

- udział w projekcie: „Zintegrowany system monitorowania danych przestrzennych dla poprawy jakości powietrza w Krakowie";
- udział w projekcie LIFE w ramach działania „Platforma zarządzania jakością powietrza w Krakowie przy wykorzystaniu narzędzi wysokorozdzielczego modelowania";
- uruchomienie Lokalnego Programu Osłonowego (w wyniku którego podmioty, które dokonały wymiany pieca na paliwo stałe na proekologiczne źródło ogrzewania, otrzymywały dofinansowanie do wyższych kosztów ogrzewania);
- przeprowadzenie inwentaryzacji czynnych pieców na paliwa stałe (w wyniku której ustalono, iż na terenie miasta Krakowa w 2015 r. użytkowanych było ponad 23 tysiące pieców, kotłowni i kominków na paliwa stałe);
- stworzenie bazy danych likwidowanych palenisk węglowych na tle inwentaryzacji (wyniki inwentaryzacji były na bieżąco aktualizowane, w oparciu o informacje o wymianie pieców, dofinansowywanych przez Gminę);
- wprowadzenie ograniczenia ruchu pojazdów o tonażu powyżej 7,5 t na I i II obwodnicy;
- wprowadzenie bezpłatnych przejazdów środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie na obszarze Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, na podstawie dowodu rejestracyjnego samochodu osobowego w sytuacji wystąpienia przekroczenia/prognozy wystąpienia przekroczenia określonych poziomów szkodliwych substancji w powietrzu[14];
- podjęcie przez Radę Miasta Krakowa uchwały usuwającej możliwość spalania odpadów roślinnych;
- wprowadzenie ograniczenia używania dmuchaw do usuwania liści;
- wspomaganie monitoringu jakości powietrza.

Wszystkie te działania stanowią właściwe uzupełnienie działań podejmowanych w ramach POP, co w rezultacie ma znaczenie dla powodzenia realizacji całościowej strategii poprawy jakości powietrza w Gminie.

Dane o dotychczasowym tempie i efektach działań naprawczych realizowanych wskazują na możliwość osiągnięcia założonych dla Aglomeracji Krakowskiej rezultatów docelowych POP w roku końcowym (2023 r.). Na przestrzeni trzech lat (2014-2016) z dziesięcioletniego okresu założonego w POP Gmina Miejska Kraków osiągnęła redukcję emisji PM_{10}, $PM_{2,5}$ i B(a)P ze źródeł powierzchniowych na poziomie odpowiednio 42,1%, 41,9% i 33,4% założonej wartości docelowej w POP z 2013 r. Biorąc jednak pod uwagę założenia określone w aktualizacji POP z 2017 r.[15] do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza niezbędny będzie wyższy poziom redukcji zanieczyszczeń w porównaniu do poprzedniej wersji Programu. Przyrównując dotychczasowe rezultaty (efekty ekologiczne z lat 2014-

---

[14] Uchwała Nr XXXIV/578/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie na podstawie dowodu rejestracyjnego samochodu osobowego w sytuacji wystąpienia przekroczenia określonych poziomów szkodliwych substancji w powietrzu zmieniona Uchwałą NR LV/1127/16 z dnia 26 października 2016 r., Uchwałą NR LXXXVIII/2168/17 z dnia 8 listopada 2017 r., Uchwałą NR XCI/2383/17 z dnia 20 grudnia 2017 r.

[15] Z uwagi na przyjęcie innych założeń, pozwalających m.in. na dokładniejsze oszacowanie wielkości emisji i tym samym niezbędnych do osiągnięcia efektów ekologicznych.

2016) do nowych szacunków, założonych w aktualizacji POP z 2017 r., stopień osiągnięcia wartości docelowej dla Miasta wyniósł po 31,0% dla PM_{10} i $PM_{2,5}$ oraz 29,3% dla BaP, co oznacza, że przy utrzymaniu bieżącego tempa realizacji zadań osiągnięcie założonych rezultatów zajmie około 10 lat[16], a więc nastąpi w perspektywie czasowej przewidzianej w POP.

Analiza danych ze stacji pomiarowych zlokalizowanych na terenie Gminy (uśrednionych w kontrolowanym okresie) wskazuje na tendencję malejącą poziomu odnotowywanych stężeń; jest ona szczególnie widoczna w porównaniu do danych z lat 2011-2013. Trzeba mieć przy tym na uwadze, że porównanie takie przeprowadzono w perspektywie krótkookresowej, a lata 2014-2016 były relatywnie cieplejsze niż bezpośrednio poprzedzające okresy i charakteryzowały się dużą dynamiką warunków anemologicznych (wietrznych), co nie sprzyjało występowaniu poważniejszych epizodów wysokich stężeń pyłu.

Szansą na wzmocnienie efektów podejmowanych działań naprawczych i poprawę jakości powietrza na obszarze Gminy Miejskiej Kraków jest przyjęcie w 2016 r. i 2017 r. przez Sejmik Województwa tzw. uchwał antysmogowych[17]. Dla Gminy Kraków od 1 lipca 2017 r. wprowadzono zakaz stosowania w instalacjach grzewczych paliw złej jakości (uchwała określa minimalne parametry jakościowe dla paliw stałych), a od 1 września 2019 r. całkowicie wyłączono możliwości stosowania paliw stałych (węgiel i drewno). Pozytywnie ocenić należy fakt, iż Gmina zawarła z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla umowę na realizację zadania polegającego na wykonaniu badań próbek paliwa stałego/popiołu w celu kontroli przestrzegania ww. zakazów.

Zdaniem NIK osiągnięcie wymaganej jakości powietrza na terenie Gminy Miejskiej Kraków, oprócz dalszego zaangażowania władz Miasta i kontynuacji działań naprawczych, wymagało będzie również wsparcia działań na szczeblu krajowym, w szczególności określenia standardów dla jakości paliw stałych, a także współdziałania z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego, z uwagi na istotny wpływ na wysokość stężeń poszczególnych substancji emisji napływowej spoza Krakowa[18].

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dokumenty programowe

Opis stanu faktycznego

Uchwałą Nr XLII/662/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 września 2013 r. przyjęty został Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego na lata 2013-2023 (POP). W programie tym określono m.in. następujące obowiązki Prezydenta Miasta Krakowa i Rady Miasta Krakowa w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- realizacja uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego ograniczającej stosowanie paliw stałych na terenie miasta Krakowa,
- opracowanie programu pomocy socjalnej dla mieszkańców, którzy ze względów materialnych nie będą w stanie przeprowadzić wymiany urządzeń grzewczych lub ponosić kosztów ogrzewania lokalu żadnym ze sposobów dopuszczonych w uchwale
- likwidacja ogrzewania na paliwa stałe w obiektach użyteczności publicznej;
- działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje);
- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego m.in. wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników, które nie powodują nadmiernej „niskiej emisji" projektowanie linii zabudowy uwzględniające zapewnienie „przewietrzania" miasta,

---

16 Uwzględniając działania podejmowane od 2014 r.

17 Uchwała Nr XVIII/243/16 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 812) oraz Uchwała Nr XXXV/527/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w okresie od dnia 1 lipca 2017 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku, zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 3199).

18 Według aktualizacji POP z 2017 r. dla Aglomeracji Krakowskiej wpływ ten szacowany jest na 26,3% dla PM_{10}, 28,6% dla $PM_{2,5}$ i 8,5% dla BaP.

- prowadzenie odpowiedniej polityki parkingowej w centrum miasta wymuszającej ograniczenia w korzystaniu z samochodów;
- tworzenie alternatywy komunikacyjnej w postaci ciągów pieszych i rowerowych;
- kontrola gospodarstw domowych, zgodnie z aktualnymi przepisami o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach;
- eliminacja emisji wtórnej z budów i działania na rzecz poprawy stanu dróg;
- aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w oparciu o nowe kierunki wytyczne planem energetycznym województwa oraz Programem ochrony powietrza.
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z sytuacjami zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych w zależności od ogłoszonego alarmu.
- przedkładanie Marszałkowi Województwa Małopolskiego sprawozdań z realizacji działań ujętych w niniejszym Programie.

W POP wskazano m.in. następujące działania naprawcze:

a) W ramach ograniczenia emisji powierzchniowej:
   - wprowadzenie ograniczeń w stosowaniu paliw stałych,
   - realizację programu ograniczania niskiej emisji (PONE),
   - rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczych zapewniającą podłączenie nowych użytkowników
   - rozbudowę sieci gazowych zapewniającą podłączenie nowych użytkowników
   - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego,
   - termomodernizację budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym,
   - termomodernizację budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w obiektach użyteczności publicznej,
   - wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi,
b) W ramach ograniczenia emisji liniowej:
   - rozszerzenie strefy ograniczonego ruchu oraz ograniczonego płatnego parkowania wraz z systemem parkingów typu „Parkuj i Jedź" (Park & Ride) w Krakowie,
   - ograniczenie ruchu pojazdów ciężarowych,
   - poprawa organizacji ruchu samochodowego,
   - utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni dróg,
   - rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym,
   - rozwój komunikacji rowerowej,
   - wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych,
c) W ramach ograniczenia emisji przemysłowej:
   - szczególny nadzór nad działalnością przemysłu w obszarach złej jakości powietrza,
d) Inne działania:
   - edukacja ekologiczna mieszkańców,
   - spójna polityka na szczeblu lokalnym uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza,
   - poprawa warunków przewietrzania miast i ochrona terenów zielonych.

Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. przyjęta została aktualizacja POP, która zakładała dalszą realizację ww. działań naprawczych.

Zagadnienia ochrony środowiska, w tym ochrony powietrza były również zawarte w następujących dokumentach programowych opracowanych przez Gminę: w Programie

ochrony środowiska dla miasta Krakowa na lata 2012-2015 (z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2011 r. oraz perspektywą na lata 2016-2019), w Założeniach do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2014 – 2029 oraz w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014-2020.
Program ochrony środowiska uchwalony został przez Radę Miasta Krakowa 21 listopada 2012 r. W ramach ochrony powietrza w Programie założono następujące cele:

1) długoterminowe na lata 2016-2019:
   - poprawa i utrzymanie wymaganej jakości powietrza,
   - ograniczenie zużycia energii oraz wykorzystanie źródeł energii odnawialnej;
2) krótkoterminowe na lata 2012-2015:
   - zarządzanie jakością powietrza na obszarze Miasta Krakowa,
   - ograniczenie emisji pyłu PM_{10}, $PM_{2,5}$, benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
   - ochrona ludności, w tym grup szczególnie wrażliwych, w sytuacji wystąpienia ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10,
   - ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Cel polegający na ograniczeniu emisji pyłu PM_{10}, $PM_{2,5}$, benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych miał być osiągnięty poprzez realizację działań zawartych Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, w tym dla Aglomeracji Krakowskiej.
Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazów przyjęte zostały Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 22 października 2014 r. Jednym z trzech podstawowych celów ww. Założeń było ograniczenie oddziaływania systemów energetycznych na środowisko. Efektem realizacji tego celu miało być wyeliminowanie emisji zanieczyszczeń z pieców i kotłowni opalanych paliwem stałym oraz dostosowanie systemu wytwórczego do wymagań ochrony środowiska.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej przyjęty został Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 7 października 2015 r., następnie zaktualizowany uchwałą Rady Miasta z dnia 31 maja 2017 r. Plan wyznaczał kierunki dla rozwoju gospodarki Gminy Miejskiej Kraków, w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w obszarach związanych z użytkowaniem energii: budownictwo publiczne i prywatne, transport publiczny i prywatny, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami. PGN wyznaczał cele i działania w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, oraz poprawy jakości powietrza. Realizacja działań ujętych w Planie gospodarki niskoemisyjnej zgodna była z obowiązującym Programem ochrony powietrza dla stref województwa małopolskiego, w części dotyczącej Aglomeracji Krakowskiej. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej był spójny z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi obowiązującymi w Gminie Miejskiej Kraków.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22,131-243,558-607)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 22, 156-157)

2. Źródła informacji o jakości powietrza

Opis stanu faktycznego

Źródłem informacji o jakości powietrza na terenie Krakowa były dane z monitoringu jakości powietrza prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie (WIOŚ). Na bieżąco dostępne były na stronie WIOŚ www.monitoring.krakow.pios.gov.pl oraz na krajowym portalu o jakości powietrza www.powietrze.gios.gov.pl, wyniki pomiarów jakości powietrza prowadzonych w sieci stacji automatycznych funkcjonujących w systemie Państwowego Monitoringu Powietrza (PMŚ). Wyniki prezentowane były także w formie indeksu jakości powietrza, służącego informowaniu społeczeństwa i organów administracji o aktualnej jakości powietrza i skutkach zdrowotnych występujących ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń. Codziennie w formie elektronicznej przesłane były komunikaty o poziomie zanieczyszczenia powietrza „Raport dobowy – ocena poziomu substancji w powietrzu". Raport otrzymywał między innymi Urząd Miasta Krakowa i Centrum

Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa. W przypadku przekroczenia poziomów informowania i alarmowych substancji w powietrzu przesyłane były w formie elektronicznej komunikaty (zgodnie z obowiązującym Programem ochrony powietrza), informujące Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa o wystąpieniu i ryzyku wystąpienia przekroczeń poziomów informowania i alarmowych substancji w powietrzu w celu podjęcia wyznaczonych działań. Na stronie internetowej inspektoratu: www.krakow.pios.gov.pl prezentowane były miesięczne komunikaty „Informacja o zanieczyszczeniu powietrza w województwie małopolskim", w których prezentowane były wyniki pomiarów automatycznych i manualnych prowadzonych w ramach PMŚ (interpretowane w oparciu o obowiązujące dopuszczalne oraz roczne „Raporty o stanie środowiska w województwie małopolskim" zawierające ocenę wszystkich elementów środowiska). W terminie do 30 kwietnia każdego roku wykonywana była (za rok poprzedni) ocena jakości powietrza w województwie małopolskim z uwzględnieniem Aglomeracji Krakowskiej, dostępna na stronie internetowej: www.krakow.pios.gov.pl. Ocena wykonywana była na podstawie pomiarów prowadzonych w systemie Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) oraz modelowania krajowego udostępnionego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Ocena zawierała klasyfikację stref, poziomy poszczególnych zanieczyszczeń, przyczyny wystąpienia przekroczeń wartości dopuszczalnych i docelowych substancji oraz szczegółowy zasięg obszarów przekroczeń występujących w strefie. Corocznie wypełniane były ankiety wykorzystywane przez Urząd Miasta Krakowa do opracowania Raportu o stanie miasta.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22)

Informacje z WIOŚ o stanie środowiska (w tym dotyczące jakości powietrza) były kilkakrotnie w kontrolowanym okresie przedmiotem posiedzeń Rady Miasta Krakowa, zgodnie z postanowieniami art. 8a ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska[19].

(dowód: akta kontroli, str. 703-705)

3. Informacje na temat sposobów ogrzewania, natężenia ruchu samochodowego oraz głównych podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenia powietrza

Opis stanu faktycznego

Informacje dotyczące ogrzewania obiektów posiadali dystrybutorzy ciepła na terenie miasta Krakowa. Miasto Kraków wykonało natomiast inwentaryzację źródeł ogrzewania na paliwo stałe.

W zakresie natężenia ruchu samochodowego na podstawie przeprowadzonych w 2016 r. badań weryfikacyjnych dotyczących zachowań komunikacyjnych mieszkańców Krakowa szacuje się, że mieszkańcy miasta wykonują na terenie Krakowa w ciągu doby w przeciętnym dniu roboczym ok. 719 tys. podróży samochodami osobowymi, co przy średnim zapełnieniu pojazdu 1,5 osoby/samochód osobowy daje ok. 480 tys. jazd samochodów osobowych w ciągu doby. Miasto nie dysponowało podobnymi danymi w odniesieniu do samochodów dostawczych i ciężarowych. Według pomiarów przeprowadzonych w 2016 roku w ramach opracowania „Koncepcja integracji systemów transportowych na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego" wykonanego na zamówienie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, ruch wjazdowy na wlotach do Krakowa w okresie szczytu porannego (6.00-9.00) wyniósł ok. 55 tys. pojazdów, a w okresie godziny szczytu (7.00-8.00) 20,3 tys. pojazdów. Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie prowadził regularne (w cyklu 2-letnim) pomiary ruchu kołowego na głównych skrzyżowaniach w mieście. Pomiary obejmują trzy godziny szczytu porannego (6.00-9.00) i trzy godziny szczytu popołudniowego (14.00-17.00). Ponadto na niektórych skrzyżowaniach prowadzone były pomiary ciągłe – całodobowe.

W kwestii informacji na temat głównych podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenia powietrza, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym główne podmioty gospodarcze emitujące zanieczyszczenia (tj. wprowadzające największą ilość zanieczyszczeń) pozostają w kompetencjach marszałka województwa, który jest właściwy w sprawach przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana

[19] Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 1688 ze zm.)

instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Miasto Kraków nie dysponowało takimi danymi.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

4. Inwentaryzacja źródeł emisji powierzchniowej w Gminie Miejskiej Kraków

Opis stanu faktycznego

Gmina Miejska Kraków w 2013 r. zleciła firmie EQM System i Środowisko sporządzenie inwentaryzacji czynnych pieców na paliwo stałe na terenie miasta Krakowa dla wskazanego obszaru (część obszaru dzielnic: Stare miasto, Grzegórzki, Dębniki). Inwentaryzacja prowadzona była od 30 kwietnia do 30 października 2013 r. Raport sporządzony przez wykonawcę zawierał

- opis analizowanego obszaru,
- opis zastosowanej metodyki,
- przedstawienie danych dot. liczby czynnych pieców na paliwa stałe w formie tabelarycznej,
- przedstawienie danych dotyczących liczby czynnych pieców na paliwo stałe w formie graficznej tj. w postaci mapy przedstawiającej lokalizację zinwentaryzowanych budynków z podaniem liczby czynnych pieców dla każdego budynku.

Ponadto wykonawca dokonał obliczenia szacunkowej wartości emisji pyłu PM10 ze zinwentaryzowanych pieców, kotłowni, kominków na paliwa stałe, jak również opracował dane dla potrzeb integracji z Miejskim Systemem Informacji Przestrzennej. Wynagrodzenie ryczałtowe za wykonanie zadania wyniosło 65.805 zł brutto. Zadanie było finansowane ze środków budżetu miasta.

W 2014 r. Gmina Miejska Kraków zawarła z Atmoterm S.A. umowę na sporządzenie inwentaryzacji pieców, kotłowni, kominków na paliwa stałe na całym obszarze Gminy, poza terenami objętymi wcześniejszym opracowaniem. Inwentaryzacja prowadzona była od 13 czerwca 2014 r. dnia 30 października 2015 r. Raport sporządzony przez wykonawcę zawierał takie same elementy jak wcześniejsze opracowanie. Zamówienie było realizowane w ramach projektu „Zintegrowany system monitorowania danych przestrzennych dla poprawy jakości powietrza w Krakowie" współfinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 w ramach Programu Operacyjnego PL03 Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych. Wynagrodzenie ryczałtowe za wykonanie przedmiotu umowy wyniosło 390.000 zł brutto.

W wyniku obydwóch inwentaryzacji ustalono łącznie 23.854 źródła ciepła na paliwa stałe na terenie miasta Krakowa. Wyniki inwentaryzacji były na bieżąco aktualizowane. Na stronie http://obserwatorium.um.krakow.pl zamieszczona była mapa z zaznaczonymi punktami z liczbą pieców, kotłowni i kominków na paliwa stałe.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22, 556-557)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Realizacja Programu ochrony powietrza w Gminie

Opis stanu faktycznego

Podstawowym działaniem naprawczym realizowanym przez Gminę Miejską Kraków była realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji. W ramach PONE w latach 2014 – 2016 zlikwidowano łącznie 8.755 pieców i kotłowni na paliwa stałe.[20]

Zasady uzyskania dofinansowania w ramach PONE zostały opisane w pkt. 8 niniejszego wystąpienia.

Ponadto w latach 2014-2016 Gmina realizowała następujące działania naprawcze w ramach POP:

[20] W 2014 r. – 2.198, w tym: 1.320 pieców i 878 kotłowni, w 2015 r. – 2.315, w tym: 1.156 pieców, i 1159 kotłowni, w 2016 r. 4.242, w tym: 2.002 pieców i 2240 kotłowni. Wcześniej w 2013 r. zlikwidowano 1.846 pieców i kotłowni, w tym: 1.591 pieców i 255 kotłowni.

1) rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, w wyniku której podłączonych do sieci ciepłowniczej zostało 763 obiekty[21];
2) rozbudowa sieci gazowych, w wyniku której do sieci gazowej podłączonych zostało 3.328 nowych odbiorców[22];
3) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego. W ramach działania wykonano 519 inwestycji polegających na montażu odnawialnych źródeł energii (panele słoneczne, pompy ciepła)[23];
4) termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym. Przeprowadzono termomodernizację łącznie w 1.406 lokalach podległych Zarządowi Budynków Komunalnych (ZBK) oraz mieszkaniach chronionych podległych Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej (MOPS)[24];
5) termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w obiektach użyteczności publicznej. W ramach termomodernizacji wykonano 1.007 inwestycji w budynkach użyteczności publicznej[25];
6) wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Straż Miejska przeprowadziła 8.248 kontroli w zakresie spalania odpadów w instalacjach grzewczych i w zakresie spalania pozostałości roślinnych[26].
7) rozszerzenie strefy ograniczonego ruchu oraz ograniczonego płatnego parkowania wraz z systemem parkingów Park and Ride. W ramach działania wybudowano m.in.: dwa parkingi Park and Ride, jeden parking Bike and Ride, rozszerzono strefę płatnego parkowania;
8) poprawa ruchu samochodowego. W ramach działania m.in. wprowadzono inteligentne systemy sterowania ruchem, zakupiono sekundniki, wybudowano brakujące odcinki dróg;
9) utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni[27];
10) rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym. W ramach działania realizowano inwestycję Krakowskiego Szybkiego Tramwaju, budowę przystanku Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, zakupiono 41 tramwajów i 57 autobusów ekologicznych z silnikami (Euro 5, Euro 6, elektryczne i hybrydowe)i[28];
11) rozwój komunikacji rowerowej, w ramach której wybudowano ok. 18 km nowych ścieżek rowerowych, uruchomiono cztery nowe wypożyczalnie rowerów, zamontowano ok. 1.200 stojaków rowerowych[29];
12) wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych pojazdów. Podjęto współpracę z Komendą Miejską Policji w Krakowie (KMP) oraz Inspekcją Transportu Drogowego w Krakowie w zakresie prowadzenia kontroli pojazdów opuszczających stacje diagnostyczne oraz kontroli pojazdów w ruchu drogowym pod kątem emisji spalin[30]. Gmina zakupiła i przekazała w użyczenie KMP analizatory spalin;

---

21 W 2014 r. - 229 obiektów, w 2015 r. – 325 obiektów, w 2016 r. – 209 obiektów. Wcześniej w 2013 r. - 80 obiektów

22 W 2014 r. – 702 odbiorców, w 2015 r. – 944 odbiorców i w 2016 r. – 1.682 odbiorców. Wcześniej w 2013 r. – 586 odbiorców.

23 W 2014 r. – 313 inwestycji, w 2015 r.– 75 inwestycji (81 źródeł energii), w 2016 r. – 131 inwestycji (152 źródła energii). Wcześniej w 2013 r. – 2 inwestycje.

24 W 2014 r. – 473 lokale podległe ZBK, w 2015 r. – 300 lokali (298 lokali podległych ZBK i 2 mieszkania podległe MOPS), w 2016 r. – 633 lokale (631 lokali podległych ZBK i 2 mieszkania podległe MOPS). Wcześniej w 2013 r. – 279 lokali podległych ZBK.

25 W 2014 r. – 565 inwestycji, w 2015 r. – 412 inwestycji, w 2016 r. – 30 inwestycji (w tym w ramach 1 inwestycji realizowanej przez MOPS przeprowadzono termomodernizację 9 obiektów). Wcześniej w 2013 r. – 33 inwestycje.

26 W 2014 r. – 2.156 kontroli, w 2015 r. – 2.752 kontrole, w 2016 r. – 3.338 kontroli. Wcześniej w 2013 r. – 2.181 kontroli.

27 W 2016 r. zwiększono częstotliwość mycia głównych dróg do minimum jeden raz w tygodni. W 2015 r. zmyto 180.954,22 km technologicznych ulic, w 2015 r. – 169.815,30 km technologicznych ulic.

28 W 2014 r. zakupiono 38 autobusów z silnikami Euro 6, w tym jeden hybrydowy, w 2015 r. zakupiono 36 niskopodłogowych tramwajów z możliwością rekuperacji energii oraz 2 autobusy (autobus Solaris używany z silnikiem Euro 6 oraz autobus używany Solaris Electric z silnikiem elektrycznym), w 2016 r. zakupiono 5 tramwajów, 5 autobusów elektrycznych i 12 autobusów hybrydowych. Wcześniej w 2013 r. zakupiono 29 autobusów z silnikami Euro 5.

29 W 2014 r. przyrost nowych dróg rowerowych o 6,9 km + 2,2 km wyznaczenie kontrapasów na ulicach Krakowa, w 2016 r. przyrost nowych dróg rowerowych o 9 km. W 2014 r. zamontowano 476 nowych stojaków rowerowych, w 2015 r. – 715 stojaków. W 2014 r. uruchomiono 4 nowe wypożyczalnie rowerów.

30 Przykładowo w 2015 r. przeprowadzono 1.033 kontroli, w 2016 r. 1.236 kontroli.

13) szczególny nadzór nad działalnością przemysłu w obszarach złej jakości powietrza. W ramach działania wydawano pozwolenia na emisję. W przypadku wydania pozwolenia dla instalacji nowej lub zamiennej w sposób istotny realizowanej na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, prowadzone były każdorazowo postępowania kompensacyjne zgodnie z art. 225 ustawy Prawo ochrony środowiska[31]. W pozwoleniach wskazywano wymagane działania, mające na celu zapobieganiu lub ograniczeniu emisji;
14) działania informacyjno-edukacyjne, w ramach których organizowano różnego rodzaje akcje dla mieszkańców;
15) spójna polityka na szczeblu lokalnym, uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza;
16) poprawa warunków przewietrzania miasta i ochrona terenów zielonych. W dokumentach planistycznych uwzględniano zapisy, mające na celu ochronę powietrza m.in. zapisy w zakresie stosowanego systemu ogrzewania, zapisy dot. chronienia obszarów zielonych, nasadzanie drzew i krzewów);
17) lokalny program osłonowy. W ramach programu udzielano podmiotom dofinansowania do kosztów ogrzewania w związku ze zmianą systemu ogrzewania z pieca na paliwo stałe na rzecz proekologicznych źródeł ogrzewania. Program został opisany w pkt. 12 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 244-280, 558-597, 631-702)

Na realizację PONE w latach 2014-2016 Gmina wydatkowała łącznie 146.255,8 tys. zł, w tym w 2014 r. – 38.385,5 tys. zł, w 2015 r. – 44.013,7 tys. zł, i 2016 r. – 63.856,6 tys. zł. Z łącznej kwoty 146.255,8 tys. zł, 48.708,9 tys. zł stanowiły środki własne Gminy, natomiast pozostałą część 97.546,9 tys. zł stanowiły środki zewnętrzne, w tym: z NFOŚiGW i WFOŚiGW.

Na realizacje pozostałych działań naprawczych wydatkowano:

1) rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych w latach 2014-2016 łącznie 150.732,0 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 48.725,0 tys. zł, w 2015 r. – 64.064,8 tys. zł, i w 2016 r. – 37.941,2 tys. zł. Zadanie finansowane ze środków Gminy Miejskiej Kraków;
2) rozbudowa sieci gazowych, w latach 2014-2016 łącznie 26.271,5 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 6.085,6 tys. zł, w 2015 r. – 8.236,4 tys. zł i w 2016 r. – 11.949,5 tys. zł. Zadanie nie finansowane ze środków Gminy Miejskiej Kraków;
3) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego, w latach 2014-2016 łącznie 5.763,0 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 2.888,5 tys. zł, w 2015 r. – 976,5 tys. zł, w 2016 r. – 1.898,0 tys. zł. Z łącznej kwoty 5.763,0 zł, 1.392,7 tys. zł stanowiły środki własne Gminy, natomiast pozostałą część 4.370,3 tys. zł stanowiły środki zewnętrzne;
4) termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym, jak również w obiektach użyteczności publicznej, w latach 2014-2016 łącznie 45.399,9 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 18.590,7 tys. zł, w 2015 r. – 17.080,8 tys. zł, i w 2016 r. – 9.728,4 tys. zł. Na termomodernizację w budownictwie mieszkaniowym w latach 2014-2016 wydatkowano łącznie 3.461,2 tys. zł, w tym w 2014 r. 2.888,5 tys. zł, w 2015 r. – 976,5 tys. zł, w 2016 r. – 1.698,0 tys. zł. Zadanie w zakresie termomodernizacji w budownictwie mieszkaniowym finansowane było z budżetu Gminy;
5) wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, w latach 2014-2016 łącznie 13.932,5 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 988,8 tys. zł, w 2015 r. – 10.835,3 tys. zł i w 2016 r. – 2.108,4 tys. zł. Zadanie finansowane z budżetu Gminy;
6) rozszerzenie strefy ograniczonego ruchu oraz ograniczonego płatnego parkowania wraz z systemem parkingów Park and Ride, w latach 2014-2016 łącznie 39.001,5 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 854,0 tys. zł, w 2015 r. – 19.142,8 tys. zł i w 2016 r. – 19.014,7 tys. zł. Z łącznej kwoty 39.001,5 tys. zł, 30.540,19 tys. zł stanowiły środki własne Gminy, natomiast pozostałą część 8.471,4 tys. zł stanowiły środki zewnętrzne ;

---

31 Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.)

7) poprawa ruchu samochodowego w 2014r. - 9.426 tys. zł. Zadanie finansowane ze środków budżetu Gminy;
8) utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni, w latach 2014-2016 łącznie 69.611,1 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 45.881,3 tys. zł, w 2015 r. – 19.086,6 tys. zł i w 2016 r. – 4.643,2 tys. zł. Zadanie finansowane ze środków budżetu Gminy;
9) rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym, w latach 2014-2016 łącznie 686.104,5 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 116.400,6 tys. zł, w 2015 r. – 451.098,3 tys. zł i w 2016 r. 118.606,5 tys. zł. Z łącznej kwoty 686.105,4 tys. zł, 371.815,8 tys. zł stanowiły środki własne Gminy, natomiast pozostałą część 314.289,6 tys. zł stanowiły środki zewnętrzne, w tym środki unijne;
10) rozwój komunikacji rowerowej, w latach 2014-2016 łącznie 12.848,8 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 7.443,0 tys. zł, w 2015 r. – 4.519,0 tys. zł i w 2016 r. – 886,8 tys. zł. Zadanie finansowane ze środków własnych Gminy;
11) działania informacyjno-edukacyjne, w ramach których organizowano różnego rodzaje akcje dla mieszkańców, w latach 2014-2016 łącznie 1.572,5 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 87,9 tys. zł, w 2015 r. – 720,0 tys. zł i w 2016 r. – 764,6 tys. zł. Zadanie w wysokości 1.274,4 tys. zł finansowane z budżetu Gminy i w wysokości 298,1 tys. zł ze środków zewnętrznych, w tym środki NFOŚiGW i WFOŚiGW;
12) poprawa warunków przewietrzania miasta i ochrona terenów zielonych. W dokumentach planistycznych uwzględniano zapisy, mające na celu ochronę powietrza m.in. zapisy w zakresie stosowanego systemu ogrzewania, zapisy dot. chronienia obszarów zielonych, nasadzanie drzew i krzewów), w latach 2015-2016 łącznie 3.700,5 tys. zł, w tym: w 2015 r. – 1.002,5 tys. zł i w 2016 r. – 2.698,0 tys. zł. Z łącznej kwoty 3.700,5 tys. zł – 3659,5 tys. zł stanowiły środki własne Gminy i 41,0 tys. zł środki zewnętrzne;
13) lokalny program osłonowy, w latach 2014-2016 łącznie 1.217,0 tys. zł, w tym: w 2014 r. – 47,0 tys. zł, w 2015 r. – 283,0 tys. zł i 2016 r. 887,0 tys. zł. Środki wydatkowane na LPO w całości pochodziły z budżetu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 244-280, 631-702, 723-726)

W trakcie kontroli wystąpiły trudności w ustaleniu danych źródłowych[32], służących sporządzeniu przez UMK zestawień z realizacji POP.

(dowód: akta kontroli, str. 5-7, 709, 723-726, 732-733)

Dyrektor Wydziału Kształtowania w kwestii prezentacji danych w zakresie realizacji POP wyjaśnił, iż sprawozdania z realizacji POP były sporządzane według wzorów formularzy wskazanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Sprawozdania te na przestrzeni lat różniły się między sobą w zakresie układów tabelarycznych, nazw wprowadzanych zadań, informacji dotyczących finansowania. Mając na uwadze powyższe generowanie tak dużej ilości danych może powodować, że informacje przedstawione przez UMK mogą być obarczone błędem. Ponadto ze względu na brak niektórych informacji w sprawozdaniach z POP nie jest możliwe wskazanie wszystkich danych dotyczących realizacji działań naprawczych w zakresie źródeł finansowania oraz efektów ekologicznych.

(dowód: akta kontroli, str. 244)

NIK zwraca uwagę, że kompletne i prawidłowe gromadzenie powyższych danych jest istotne w szczególności dla ustalania realizacji założeń POP, w tym oceny stopnia osiągnięcia efektów ekologicznych.

W zakresie realizacji zaplanowanych w POP z 2013 wskaźników rzeczowych oraz efektów ekologicznych stwierdzono, iż w wyniku realizacji głównego działania naprawczego tj. PONE w latach 2013-2015 zlikwidowano 6.359 pieców i kotłowni. Szacunkowy wskaźnik przyjęty w POP z 2013 r. zakładał w tym okresie likwidację pieców w 13.352 lokalach,

---

[32] Dane te były w trakcie kontroli wielokrotnie zmieniane przez Urząd, z uwagi na występujące w nich rozbieżności. Po raz pierwszy wystąpiono do Urzędu o przedstawienie tych danych pismem z dnia 5 października 2017 r. Pismem z dnia 12 stycznia 2018 r. Urząd zwrócił się o przesunięcie terminu na przekazanie ostatecznych danych do końca stycznia 2018 r. Faktycznie dane te były również weryfikowane i korygowane do 14 lutego 2018 r.

natomiast do 2023 r. zakładał likwidacje pieców w 33.380 lokalach[33]. Według danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego szacunkowy efekt redukcji zanieczyszczeń (w wyniku likwidacji kotłów na paliwa stałe, termomodernizacji w latach 2013-2015) wyniósł w Gminie Miejskiej Kraków:

- PM_{10} – 277,90 Mg, przy rezultacie docelowym w tym okresie ustalonym w POP z 2013 r. na 354,20 Mg,
- $PM_{2,5}$ – 275,14 Mg, przy rezultacie docelowym w tym okresie ustalonym w POP z 2013 r. na 348,91 Mg,
- B(a)P – 0,16 Mg, przy rezultacie docelowym w tym okresie ustalonym w POP z 2013 r. na 0,20 Mg.

Liczba przeprowadzonych w latach 2013-2015 kontroli w zakresie spalania odpadów w instalacjach grzewczych oraz spalania odpadów zielonych wskazywała na realizację założeń POP z 2013 r. w ok 80%. Straż Miejska przeprowadziła w tym okresie 7.089 kontroli, średniorocznie ok. 2.400 kontroli. Zgodnie z założeniami POP z 2013 r. Gmina miała przeprowadzać po 3.000 kontroli rocznie.

(dowód: akta kontroli, str. 255-257, 281-283, 558-597, 631-689)

Odnosząc się do realizacji założeń Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego p.o. Dyrektora Wydziału ds. Jakości Powietrza wyjaśnił, iż sprawozdania z realizacji programu były sporządzane według wzorów formularzy wskazanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Sprawozdania te na przestrzeni lat różniły się między sobą np. w zakresie nazw wprowadzanych zadań, wielkości opisujących poszczególne zadania. Przykładowo sprawozdanie z POP za rok 2013 dla działania realizacja gminnych programów ograniczenia niskiej emisji w zakładce pn.: „podsumowanie realizacji działań inwestycyjnych i osiągniętych efektów" wskazuje ilość inwestycji, która odpowiada liczbie pozycji z zakładki „realizacja zadań" i nie jest tożsama z liczbą likwidowanych pieców i kotłowni, jak również z liczbą lokali do likwidacji źródeł spalania paliw stałych, o której mowa w POP. Z uwagi na różnice w jednostkach opisujących zadanie trudne jest wprost odniesienie się i porównanie wielkości zakresu rzeczowego zadania, który w POP został wskazany jako liczba lokali do likwidacji źródeł spalania.

(dowód: akta kontroli, str. 729-731)

W kwestii nieprzeprowadzenia przez Straż Miejską zakładanej w POP liczby kontroli w zakresie spalania odpadów w instalacjach grzewczych i spalania pozostałości zielonych p.o. Dyrektora Wydziały ds. Jakości Powietrza wyjaśnił, iż przedmiotowe zadanie realizowane było przy wykorzystaniu maksymalnej ilości uprawnionych do kontroli strażników miejskich. Mając na uwadze ważność problemu związanego z niską emisją na terenie Krakowa, Straż Miejska zintensyfikowała działania związane z kontrolą poprzez zwiększenie liczby funkcjonariuszy uprawnionych do podejmowania czynności. Jednocześnie Straż Miejska nie prowadziła statystyk tak zwanych „nieskutecznych kontroli", podczas których funkcjonariusze Straży udawali się na teren posesji, jednak z wagi na brak możliwości wejścia na teren nieruchomości, kontrole te nie mogły zostać w danym momencie przeprowadzone. Statystyki takie prowadzone są od 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str. 729-731)

Z informacji uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, opracowanych w oparciu o sprawozdania z realizacji POP składane przez Gminę wynikało, iż szacunkowy efekt redukcji zanieczyszczeń (w wyniku likwidacji kotłów na paliwa stałe, termomodernizacji) wyniósł w latach 2014-2016:

- PM_{10} – 372,57 Mg, co stanowiło 42,1% rezultatu docelowego na koniec 2013 r. określonego w POP z 2013 r. (885,60 Mg/rok) oraz 31,0% założeń wskazanych w aktualizacji POP z 2017 r. (1 202,00 Mg/rok),
- $PM_{2,5}$ – 365,83 Mg, co stanowiło 41,9% rezultatu docelowego na koniec 2013 r. określonego w POP z 2013 r. (872,20 Mg/rok) oraz 31,0% założeń wskazanych w aktualizacji POP z 2017 r. (1 181,00 Mg/rok),

[33] Według inwentaryzacji przeprowadzonej przez Gminę w 2015 r. na terenie Gminy funkcjonowały 23.854 źródła ciepła na paliwa stałe.

- BaP – 0,167 Mg, co stanowiło 33,4% rezultatu docelowego na koniec 2013 r. określonego w POP z 2013 r. (0,500 Mg/rok) oraz 29,3% założeń wskazanych w aktualizacji POP z 2017 r. (0,570 Mg/rok).

(dowód: akta kontroli, str. 244-282, 558-627, 631-702, 707-708)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Wdrażanie działań krótkoterminowych na terenie Gminy

Opis stanu faktycznego

W przypadku przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu przysyłane były przez WIOŚ w formie elektronicznej komunikaty informujące Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa o wystąpieniu przekroczeń poziomów informowania i alarmowych substancji w powietrzu w celu podjęcia wyznaczonych działań. Działania takie były zgodne z założeniami Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego (POP)[34]. Komunikaty o przekroczeniu poziomu informowania i ryzyku przekroczenia poziomu alarmowego na terenie Krakowa zamieszczone były na stronie bip Urzędu Miasta Krakowa. Ponadto rozsyłane były drogą elektroniczną ostrzeżenia o konieczności wdrożenia działań ochronnych dla mieszkańców oraz szkół, przedszkoli, szpitali i innych placówek publicznych.

Centrum Zarządzania Kryzysowego w sytuacji przekroczenia poziomu stężenia pyłów zalecałoby osoby szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie powietrza: dzieci i młodzież poniżej 25 roku życia, osoby starsze i w podeszłym wieku, osoby z zaburzeniami funkcjonowania układu oddechowego, chorzy na astmę, choroby alergiczne skóry i oczu, osoby z zaburzeniami funkcjonowania układu krwionośnego, osoby zawodowo narażone na działanie pyłów i innych zanieczyszczeń oraz osoby palące papierosy, podjęły następujące środki ostrożności:

- unikały długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń;
- ograniczyły duży wysiłek fizyczny na otwartej przestrzeni np. uprawianie sportu, czynności zawodowe zwiększające narażenie na działanie zanieczyszczeń;
- osoby chore powinny zaopatrzyć się we właściwe medykamenty i stosować się do zaleceń lekarzy.

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego monitorowało wprowadzanie działań w odpowiedzialnych jednostkach poprzez informacje zwrotne od odpowiedzialnych organów i podmiotów wskazanych do realizacji działań krótkoterminowych.

(dowód: akta kontroli, str. 555)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

7. Sprawozdania realizacji POP sporządzone przez Gminę

Opis stanu faktycznego

Urząd Miasta Krakowa sporządził w kontrolowanym okresie sprawozdania z realizacji Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego za lata 2014, 2015 i 2016. Sprawozdania były opracowywane w oparciu o dane otrzymane z jednostek podległych UMK. Każda z jednostek raportowała o działaniach podejmowanych w zakresie realizacji zadań określonych POP, wskaźnikach związanych z realizacją zadania i kosztach realizacji. Ze sprawozdań przesłanych przez jednostki podległe UMK wynikało, iż Gmina realizowała wszystkie zadania wskazane w POP.

---

[34] W POP ustalono 3 stopnie zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza:
• I stopień zagrożenia (kod żółty) o charakterze informacyjnym dla poziomów pyłu PM10 powyżej 50 µg/m³, lub poziomów stężeń 24-godzinnych dwutlenku siarki powyżej 125 µg/m³,
• II stopień zagrożenia (kod pomarańczowy) o charakterze informacyjno-ostrzegawczym dla poziomów pyłu PM10 powyżej 200 µg/m³,
• III stopień zagrożenia (kod czerwony) o charakterze informacyjno-ostrzegawczym i nakazowym dla poziomów stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 powyżej 300 µg/m³, lub stężeń jednogodzinnych dwutlenku siarki powyżej 500 µg/m³.
Wprowadzanie stopni zagrożenia zanieczyszczeniem odbywało się we współpracy służb Wojewody, Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska i Marszałka Województwa Małopolskiego, przy wykorzystaniu informacji pochodzących ze stacji automatycznego monitoringu powietrza oraz systemu prognoz jakości powietrza.

Sprawozdania zawierały również informacje o osiągniętych efektach ekologicznych (szacunkowych efektach redukcji emisji zanieczyszczeń w związku z likwidacjami kotłów na paliwa stałe, termomodernizacją, zastosowaniem odnawialnego źródła energii, modernizacją sieci ciepłowniczej, itd.).
Sprawozdania zostały opracowane i przekazane zgodnie z wymaganiami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Od 2016 r. w ramach sprawozdań z realizacji POP składane były również informacje do „Bazy inwentaryzacji źródeł ogrzewania budynków w Małopolsce".

(dowód: akta kontroli, str.5-22, 41-68, 628-702)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

8. Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Gminie

Opis stanu faktycznego

Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 5 listopada 2014 r.[35] przyjęto Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa. Program zakładał udzielanie dotacji celowych na:

a) trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym, polegającą na: podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej, zainstalowaniu ogrzewania gazowego, zainstalowaniu ogrzewania elektrycznego, zainstalowaniu ogrzewania olejowego;
b) podłączenie ciepłej wody użytkowej w związku z likwidacją palenisk lub kotłowni opalanych paliwami stałymi;
c) instalację kolektorów słonecznych i pomp ciepła.

Warunkiem otrzymania dotacji było posiadanie jednego z proekologicznych systemów ogrzewania, a w przypadku posiadania pieców lub kotłowni opalanych paliwami stałymi ich likwidacja.
Celem PONE było ograniczenie emisji zanieczyszczeń, w tym zanieczyszczeń pyłowych, z pieców oraz kotłowni opalanych paliwem stałym, oraz ograniczenie emisji innych substancji powodujących przekroczenie standardów jakości powietrza w Krakowie. W ramach PONE mogły być realizowane wyłącznie inwestycje nieoddziałowujące znacząco na środowisko. W przypadku spalania paliw gazowych i olejowych zakres PONE obejmował instalacje o mocy cieplnej do 25 MW. Beneficjentami PONE mogły być:
1) podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych, w szczególności: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy;
2) jednostki sektora finansów publicznych będące gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.
Dotacja miała być udzielana wyłącznie na dofinansowanie kosztów inwestycyjnych koniecznych do realizacji zadania i wynosić miała do 100% poniesionych kosztów dla wniosków złożonych w latach 2014 – 2016, do 80% kosztów kwalifikowanych dla wniosków złożonych w roku 2017, do 60 % kosztów kwalifikowanych dla wniosków złożonych w roku 2018. W uchwale podano szczegółowy sposób wyliczenia dotacji w oparciu o obowiązujące normy zapotrzebowania na ciepło dla różnych typów ogrzewania. Dotacja udzielane były ze środków budżetu Gminy Miejskiej Kraków. Uchwałą Rady Miasta Krakowa z 7 października 2015 r. przyjęto, iż przy udzielaniu dotacji konieczne było przeprowadzenie kontroli wykonywania zadania publicznego w toku jego realizacji oraz po jego zakończeniu.
Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 5 lipca 2017 r. w ramach PONE wprowadzono dotacje ze środków ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, 4 Oś Priorytetowa - Regionalna Polityka Energetyczna, Działanie 4.4 Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, Poddziałanie 4.4.1. Obniżenie niskiej emisji) oraz budżetu Miasta Krakowa dla beneficjentów niebędących przedsiębiorcami. W przypadku współfinansowania przedsięwzięcia ze środków ZIT dofinansowanie przyznawane miało być zgodnie z zasadami określonymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WM na lata 2014-2020 (SzOOP), z zastrzeżeniem zachowania poziomu dofinansowania. Różnica w wysokości dotacji miała zostać pokryta ze środków własnych gminy.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22, 538-541)

[35] Zmieniona Uchwałami Rady Miasta Krakowa z dnia 7 października 2015 r., 16 grudnia 2015 r., 7 grudnia 2016 r., 1 marca 2017 r., 5 lipca 2017 r.

Analiza 10 wniosków złożonych przez beneficjentów PONE w kontrolowanym okresie[36] wykazała, iż wnioski, na podstawie których udzielono dotacji ze środków budżetu gminy były kompletne (zawierały wszystkie wymagane dokumenty, złożone zostały w wymaganej formie i terminie przez osoby upoważnione). Przed zawarciem umowy dotacji pracownicy Urzędu Miasta Krakowa bądź firma zewnętrzna na zlecenie UMK przeprowadzili kontrolę sprawdzającą na miejscu. Wypłata środków dotacji następowała po przedstawieniu przez beneficjentów rozliczenia wraz z wymaganymi dokumentami potwierdzającymi wykonanie zadania. W czterech przypadkach przeprowadzona została również kontrola zgodności stanu faktycznego (oględziny) z przedstawionym rozliczeniem po wykonaniu zadania.

(dowód: akta kontroli, str. 542-547)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

9. Kontrole WIOŚ w Gminie

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie WIOŚ nie prowadził kontroli w zakresie realizacji przez Gminę Kraków działań przewidzianych w programie ochrony powietrza.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22)

10. Jakość powietrza w Gminie

Opis stanu faktycznego

W latach 2014-2016 stacje monitoringowe WIOŚ zlokalizowane na obszarze miasta Krakowa wykazały następujące wartości pomiarowe:

- dla PM_{10}: stężenia średnioroczne w 2014 r. w przedziale od 46,3 do 63,9 $\mu g/m^3$, w 2015 r.[37] w przedziale od 45,1 do 67,8 $\mu g/m^3$ oraz w 2016 r.[38] w przedziale od 36,7 do 56,7 $\mu g/m^3$ (poziom dopuszczalny 40 $\mu g/m^3$),
- dla PM_{10}: liczba dni z przekroczeniami stężeń dobowych w 2014 r. w przedziale od 100 do 188 dni, w 2015 r. w przedziale od 99 do 200 dni oraz w 2016 r. w przedziale od 69 do 165 dni (poziom dopuszczalny 35 dni),
- dla $PM_{2,5}$: stężenia średnioroczne w 2014 r. w przedziale od 31,8 do 45 $\mu g/m^3$, w 2015 r. w przedziale od 33,3 do 43,8 $\mu g/m^3$ oraz w 2016 r.[39] w przedziale od 29,1 do 37,9 $\mu g/m^3$ (poziom dopuszczalny 25 $\mu g/m^3$),
- dla BaP: stężenia średnioroczne w 2014 r. w przedziale od 7,0 do 7,6 ng/m^3, w 2015 r. w przedziale od 7,0 do 8,3 ng/m^3 oraz w 2016 r.[40] w przedziale od 5,0 do 5,2 ng/m^3 (poziom docelowy 1 ng/m^3),
- dla NO_2: stężenia średnioroczne w 2014 r. w przedziale od 24,1 do 61,5 $\mu g/m^3$, w 2015 r.[41] w przedziale od 27,9 do 63,1 $\mu g/m^3$ oraz w 2016 r.[42] w przedziale od 27,5 do 59,3 $\mu g/m^3$ (poziom dopuszczalny 40 $\mu g/m^3$).

Z danych dotyczących jakości powietrza na terenie Krakowa wynika, iż w latach 2014-2016 na wszystkich stacjach pomiarowych występowały przekroczenia wartości normatywnych zarówno dla PM_{10}, $PM_{2,5}$, jak i B(a)P. Natomiast w powyższym okresie przekroczenia stężeń rocznych NO_2 występowały na 33% do 50% stacji pomiarowych. W latach 2014-2016 maksymalne roczne stężenia odnotowane dla PM_{10} mieściły się w przedziale 56,7 $\mu g/m^3$ - 67,8 $\mu g/m^3$ (poziom dopuszczalny 40 $\mu g/m^3$), największe przekroczenia stężeń dobowych PM_{10} występowały przez 165 dni - 200 dni w ciągu roku (poziom dopuszczalny do 35 dni rocznie), a najwyższe stężenia BaP przekraczały co najmniej pięciokrotnie poziom docelowy dla tej substancji (5,2 ng/m^3 – 7,6 ng/m^3 przy ustalonym poziomie docelowym na poziomie 1 ng/m^3).

Wartość średnia stężeń rocznych PM_{10}, $PM_{2,5}$ i BaP, obliczona za lata 2014-2016 z uwzględnieniem wszystkich stacji na trenie Krakowa, zmniejszyła się odpowiednio

---

36 5 wniosków o udzielenie dotacji o najwyższej wartości i 5 wniosków o udzielenie dotacji o najniższej wartości

37 W latach 2014-2015 na terenie gminy funkcjonowały 3 stacje pomiarowe mierzące stężenia PM_{10}.

38 W 2016 r. na terenie gminy funkcjonowało 6 stacji pomiarowych mierzących stężenia PM_{10}.

39 W latach 2014-2016 na terenie gminy funkcjonowały 3 stacje pomiarowe mierzące stężenia $PM_{2,5}$.

40 W latach 2014-2016 na terenie gminy funkcjonowały 2 stacje pomiarowe mierzące stężenia BaP.

41 W latach 2014-2015 na terenie gminy funkcjonowały 3 stacje pomiarowe mierzące stężenia NO_2.

42 W 2016 r. na terenie gminy funkcjonowały 4 stacje pomiarowe mierzących stężenia NO_2.

o 15,1%, 14,1% i 10,7% w porównaniu do poziomu średniego z lat 2011-2013 (z 57,5 do 48,8 $\mu g/m^3$ dla PM_{10}, z 41,1 do 35,3 $\mu g/m^3$ dla $PM_{2,5}$ oraz z 7,5 do 6,7 ng/m^3 dla BaP). Obniżeniu o 16,3% uległa również średnia liczba dni z przekroczeniami stężeń dobowych PM_{10}, obliczona wg tego samego schematu (ze 141 dni w latach 2011-2013 do 118 dni w latach 2014-2016). Wartość średnia stężeń rocznych dla NO_2, liczona w ww. okresach trzyletnich, zmniejszyła się o 6,7% (z 43,0 $\mu g/m^3$ w latach 2011-2013 do 40,1 $\mu g/m^3$ w latach 2014-2016). Powyższe porównanie przeprowadzono w perspektywie krótkookresowej, a lata 2014-2016 były relatywnie cieplejsze niż bezpośrednio poprzedzające okresy i charakteryzowały się dużą dynamiką warunków anemologicznych (wietrznych), co nie sprzyjało występowaniu poważniejszych epizodów wysokich stężeń pyłu.

(dowód: akta kontroli, str. 706, 710-722)

11. Inne działania podjęte przez Gminę w celu poprawy jakości powietrza

Opis stanu faktycznego

W ramach działań, mających na celu poprawę jakości powietrza w gminie m.in. powołano Radę Programową ds. Ochrony Powietrza. Rada została powołana zarządzeniem Nr 16/2014 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 9 stycznia 2014 r. jako specjalistyczna komisja doradcza, wspomagająca działania Gminy Miejskiej Kraków w rozwiązywaniu problemów dotyczących poprawy stanu powietrza w mieście. Członkami Rady byli naukowcy i znawcy problematyki związanej z ochroną powietrza, przedstawiciele krakowskich wyższych uczelni oraz instytucji naukowo – badawczych. Podczas posiedzeń Rady Programowej podejmowane były dyskusje na temat stanu powietrza, prezentowane były rezultaty z dotychczasowych prac, a także propozycje dalszych kierunków działań dla poprawy powietrza w Krakowie.

Ponadto realizowany był projekt: „Zintegrowany system monitorowania danych przestrzennych dla poprawy jakości powietrza w Krakowie" Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (2009-2014). Celem projektu było stworzenie zintegrowanego systemu monitorowania danych przestrzennych służących poprawie jakości powietrza w Krakowie, stanowiących bazę danych do podejmowania działań zarządczych w procesie planowania przestrzennego. Rezultatem projektu było dostarczenie nowoczesnej bazy informacji przestrzennych, uzyskanych w wyniku monitoringu, kontroli i badań pomiarowych wykonanych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w celu wspomagania procesu decyzyjnego zmierzającego do poprawy jakości życia mieszkańców, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Dzięki utrzymaniu i ciągłości funkcjonowania zintegrowanego systemu danych przestrzennych możliwe będzie w przyszłości weryfikowanie skuteczności i prawidłowości podejmowanych działań. Stworzony system uzupełniał funkcjonującą w UMK bazę danych przestrzennych i miał być stale wykorzystywany w procesie podejmowania decyzji. Pozyskane dane były udostępniane poprzez Miejski System Informacji Przestrzennej (MSIP) oraz inne serwisy internetowe.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22,101)

W ramach Projektu zintegrowanego LIFE w zakresie wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze, Wydział Gospodarki Komunalnej realizował *Działanie C.4 Platforma zarządzania jakością powietrza w Krakowie przy wykorzystaniu narzędzi wysokorozdzielczego modelowania.* W ramach ww. działania Wydział współpracował z Instytutem VITO nad opracowaniem oprogramowania do modelowania dyspersji zanieczyszczeń. W celu umożliwienia kalibracji modelu uruchomione zostały:

1) Zlecenie przygotowania danych o strukturze floty pojazdów w Krakowie wraz z danymi o emisji z pojazdów. Liczba punktów pomiarowych: 36 (dzień powszedni) oraz 9 (weekend). Wykonawcą opracowania była Politechnika Krakowska.
2) Zlecenie badań weryfikacyjnych modelowania przy pomocy co najmniej 50 próbników pasywnych NO_2 (Liczba punktów pomiarowych: 115, badane zanieczyszczenia: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen). Wykonawcą badań było Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowe PROPAGATOR.

Z raportu z przeprowadzenia prac badawczych w zakresie floty pojazdów w Krakowie wraz z danymi o emisji z pojazdów wynikało m.in. dokonano terenowych pomiarów w celu

określenia kategorii emisji spalin poszczególnych grup pojazdów poruszających się ulicami Krakowa wraz z wyliczeniem średniej prędkości ruchu pojazdów, a następnie przetworzono bezpośrednie wyniki badań. Wyniki wskazały m.in. podział samochodów osobowych w zależności od posiadanej normy emisji spalin, podział samochodów osobowych ze względu na rodzaj silnika, podział samochodów dostawczych w zależności od posiadanej normy emisji spalin, podział samochodów ciężarowych i autobusów w zależności od posiadanej normy emisji spalin.

Z raportu w zakresie badań weryfikacyjnych modelowania przy pomocy próbników pasywnych NO_2 wynikało natomiast, że przedmiotem badania były trzy rodzaje gazowych zanieczyszczeń powietrza: ditlenek azotu NO_2, ditlenek siarki SO_2 i benzen C_6H_6. W wyniku badań stwierdzono m.in. iż: ditlenki azotu stanowią typowe zanieczyszczenie komunikacyjne. Uzyskane wyniki (średniomiesięczne) wahały się od 15 do 77 ug/m^3 (dopuszczalna wartość średnioroczna to 40 ug/m^3). Średnia wartość stężenia ditlenku azotu na całym badanym obszarze wynosiła 31 ug/m^3. Jednocześnie zaznaczono, iż z uwagi na krótki okres prowadzonych pomiarów, przypadający na sezon wiosenno-letni, dla pełniejszego obrazu stanu zanieczyszczenia badanego obszaru pod kątem benzenu oraz ditlenkow siarki i azotu, pomiary należy powtórzyć w zimowo-jesiennym sezonie grzewczym.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22,102-130)

Rada Miasta Krakowa (RMK) uchwałą z dnia 10 grudnia 2014 r. powołała Komisję Ekologii i Ochrony Powietrza. Do zadań Komisji należały m.in.:

- zagadnienia strategii ochrony środowiska, powietrza Gminy Miejskiej Kraków;
- opiniowanie programów dotyczących poprawy stanu powietrza;
- inicjowanie działań m.in. w zakresie ograniczenia emisji gazów i pyłów do powietrza, w tym podejmowanie działań służących przywracaniu określonych standardów jakości powietrza;
- opiniowanie planów inwestycyjnych i dokumentów strategicznych pod kątem ich negatywnego wpływu na mieszkańców i jakość powietrza;
- opiniowanie i inicjowanie działań, w celu wykorzystania alternatywnych źródeł energii;
- podejmowanie działań na rzecz ochrony terenów zielonych i zagospodarowania terenów pod parki miejskie, użytki ekologiczne,
- wpieranie działań promocyjnych, marketingowych, edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza i środowiska naturalnego.

(dowód: akta kontroli, str. 325-326)

Rada Miasta Krakowa podejmowała uchwały ustalające kierunki działań dla Prezydenta Miasta Krakowa w celu poprawy jakości powietrza. I tak Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r.[43] ustalono następujące cele w zakresie poprawy jakości powietrza w Krakowie:

1) znalezienie większych środków na finansowanie działań ekologicznych.
2) rozszerzenie działań miasta w zakresie poprawy czystości powietrza.
3) wspieranie zmian legislacyjnych w zakresie ochrony powietrza.
4) dążenie do znaczącej poprawy jakości powietrza w Krakowie.
5) współpraca z władzami Województwa Śląskiego i Małopolskiego w zakresie poprawy stanu jakości powietrza.

Ustalono działania prewencyjne, komunikacyjne, legislacyjne, finansowe, proekologiczne, w zakresie planowania przestrzennego i budownictwa, w zakresie monitoringu i informowania, niezbędne do realizacji wskazanych celów. Zgodnie z ustaleniami ww. uchwały Prezydent przedstawiał Radzie Miasta informacje o działaniach podejmowanych w związku ochroną powietrza przed zanieczyszczeniami.

Z informacji tych wynikało m.in.:

- Gmina prowadziła Program Ograniczenia Niskiej Emisji w ramach którego dofinansowywała zmianę systemu ogrzewania na proekologiczny zarówno ze środków własnych jak i pozyskując środki UE,
- na zlecenie Gminy Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej świadczył usługi w zakresie jakościowego prognozowania dobowego stężenia PM10;
- Straż Miejska prowadziła kontrolę w zakresie spalania odpadów w piecach,

[43] Zmieniona uchwałą Rady Miasta Krakowa z 4 marca 2015 r.

- Straż Miejska przygotowywana była do prowadzenia kontroli jakości paliw stałych poprzez kontrole zgromadzonego przez mieszkańców miasta do celów grzewczych paliwa oraz popiołu z paleniska;
- Wydział Ewidencji Pojazdów i Kierowców prowadził współpracę z Komendą Miejską Policji w Krakowie, w celu wyeliminowania z ruchu drogowego pojazdów emitujących zanieczyszczenia przekraczające dopuszczalne normy;
- uchwalane były Plany zagospodarowania przestrzennego zawierające zapisy zakazujące stosowanie w obiektach budowlanych paliw stałych jako podstawowego źródła ciepła;
- organizowane były różnego rodzaju akcje informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami;
- prowadzone były działania w zakresie rozwoju centralnej ciepłej wody użytkowej oraz rozwoju miejskiego systemu ciepłowniczego;
- rozpoczęto proces realizacji dla czterech parkingów „Park&Ride";
- prowadzono działania mające na celu wprowadzenie priorytetu dla komunikacji zbiorowej w mieście;
- prowadzono działania w zakresie promocji ruchu rowerowego i rozwoju infrastruktury rowerowej;
- prowadzono działania informacyjne w zakresie stanu powietrza, informujące o stężeniach zanieczyszczeń;
- prowadzono działania w zakresie utrzymania i rozwijania parków i terenów zielonych;
- prowadzono termomodernizację budynków jednostek oświatowych;
- realizowano wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne;
- realizowano Lokalny Program Osłonowy, w ramach którego dofinansowywano koszty ogrzewania.

Uchwałą RMK z dnia 2 grudnia 2015 r. ustalono kierunki działania dla Prezydenta Miasta Krakowa polegające na realizacji następujących inicjatyw wspierających wysiłki Gminy Miejskiej Kraków na rzecz poprawy jakości powietrza:

1) opracowanie i upublicznienie interaktywnej mapy urządzeń do spalania paliw stałych obejmującej swym obszarem miasto Kraków,
2) wprowadzenie programu badania jakości spalin będących efektem ogrzewaniu budynków,
3) opracowanie i upublicznienie elektronicznego generatora wniosków składanych w ramach: Lokalnego Programu Osłonowego oraz Programu Ograniczania Niskiej Emisji,
4) opracowanie programu preferencji dla komunikacji miejskiej i innych środków transportu publicznego w Krakowie.

Zgodnie z ustaleniami ww. uchwały Prezydent przedstawiał Radzie Miasta informacje dot. realizacji inicjatyw wspierających wysiłki Gminy Miejskiej Kraków na rzecz poprawy jakości powietrza.

Z informacji tych wynikało m.in.:

- podjęto działania w celu stworzenia bazy danych likwidowanych palenisk węglowych na tle inwentaryzacji;
- analizowano możliwość opracowania i upublicznienia elektronicznego generatora wniosków składanych w ramach LPO;
- w ramach opracowania programu preferencji dla komunikacji miejskiej i innych środków transportu publicznego utworzono: kolejne bus pasy, na sygnalizacjach świetlnych wdrażany był priorytet dla komunikacji zbiorowej. Opracowano również „Politykę transportową dla miasta Krakowa na lata 2016-2025" oraz rozpoczęto działania, mające na celu uruchomienie miejskiej wypożyczalni samochodów elektrycznych.

W dniu 2 grudnia 2015 r. przyjęto również Uchwałę w sprawie ustalenia kierunków działań dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących wdrożenia procedur podejmowanych przy przekroczeniu dopuszczalnego stężenia pyłów zawieszonych w powietrzu w Krakowie oraz zintensyfikowania działań bieżących w zakresie walki ze smogiem. W uchwale ustalono dla Prezydenta kierunki działań polegające na skonstruowaniu listy doraźnych procedur, które byłyby wprowadzane każdorazowo, jeżeli średnie dobowe stężenie pyłu zawieszonego

PM10 przekracza 150 ug/m^3, na którejkolwiek ze stacji pomiarowej lub 100 ug/m^3 na wszystkich stacjach pomiarowych w mieście. Zaproponowano przeprowadzenie analiz możliwości wprowadzenia następujących działań na taką okoliczność:

1) ograniczenie ruchu samochodowego w centrum Krakowa - na I i II obwodnicę nie mogłyby wjeżdżać pojazdy o tonażu powyżej 3,5 t.;
2) wprowadzenie w danym dniu komunikacji miejskiej za darmo dla wszystkich osób podróżujących po mieście;
3) wprowadzenia całkowitego zakazu palenia pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakaz rozpalania ognisk.

Równocześnie zaproponowano podjęcie następujących działań stałych, które miałyby na celu polepszenie jakości powietrza w Krakowie:

1) zintensyfikowania kontroli policji i inspekcji transportu drogowego w zakresie spełniania przez pojazdy poruszające się po drogach norm emisji spalin;
2) zintensyfikowania kontroli spalania w piecach w tym kontroli dymu z kominów przez urządzenia zamontowane na tzw. zwyżkach w celu zwiększenia wykrywalności spalania odpadów;
3) zintensyfikowania w okresie letnim czyszczenia ulic na mokro;
4) wprowadzenia zakazu używania dmuchaw do usuwania liści;
5) wprowadzenia zachęt do używania aut hybrydowych lub elektrycznych np. poprzez wprowadzenie darmowego postoju dla tych pojazdów na miejskich parkingach;
6) rozważyć stosowanie filtrów kominowych, eliminujących zanieczyszczenia, głównie w przypadkach istniejących budowli w centrum, wprowadzić system zachęt do ich stosowania przez właścicieli; zaś na budowlach miejskich umieścić filtry kominowe bezwarunkowo;
7) zwrócić się do zainteresowanych środowisk innowacyjnych o pomoc w rozwiązaniu problemów smogowych w trybie zamówienia przedkomercyjnego - PCP.

Prezydent przedstawiał Radzie Miasta informacje dot. realizacji przedmiotowej uchwały. Z informacji tych wynikało m.in.:

- poddano analizie możliwość ograniczenia ruchu samochodowego w centrum Krakowa, tak że na I i II obwodnicę nie mogłyby wjeżdżać pojazdy o tonażu powyżej 3,5 t. ZIKiT uznał, że wdrożenie takiego rozwiązania nie jest możliwe (ze względu uniemożliwienie funkcjonowania wszystkich obiektów zlokalizowanych w przedmiotowym obrębie oraz konieczność opracowania tras alternatywnych co wzmogłoby ruch na tych trasach). Wprowadzono natomiast ograniczenia ruchu pojazdów o tonażu powyżej 7,5 t w wyznaczonym obszarze;
- w zakresie wprowadzenia w danym dniu komunikacji miejskiej za darmo dla wszystkich podróżujących poinformowano, iż w mieście obowiązuje Zarządzenie Prezydenta Miasta Krakowa z 23 grudnia 2015 r. w sprawie trybu wprowadzania i odwoływania usługi bezpłatnych przejazdów środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie realizowanej na obszarze Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, które przystąpiły do porozumienia w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego na podstawie dowodu rejestracyjnego samochodu osobowego w sytuacji wystąpienia przekroczenia określonych poziomów szkodliwych substancji w powietrzu, które zostało wydane na podstawie uchwały RMK z dnia 16 grudnia 2015 r.;
- w kwestii wprowadzenia całkowitego zakazu palenia pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakazu rozpalania ognisk RMK podjęła w dniu 8 czerwca 2016 r. uchwałę usuwającą możliwość spalania odpadów roślinnych;
- w zakresie zintensyfikowania kontroli policji i inspekcji transportu drogowego dot. spełniania przez pojazdy norm emisji spalin jednostki te stały na stanowisku, iż przedmiotowe kontrole są jednym z szerokiej gamy zadań jakie realizują i są one realizowane adekwatnie do posiadanego potencjału osobowego. Ze strony inspektoratu transportu samochodowego konieczne byłoby również zakup dodatkowych pojazdów kontrolnych;
- w zakresie zintensyfikowania kontroli spalania w piecach. Kontrolę w zakresie zakazu spalania odpadów w sezonie grzewczym realizuje maksymalnie 126 strażników miejskich. W obowiązującym stanie prawnym nie jest możliwe badanie jakości dymu wydostającego się z komina w stosunku gospodarstw domowych;

- w kwestii zintensyfikowania w okresie letnim czyszczenia ulic na mokro – proces oczyszczania ulic w tym na mokro prowadzony jest przez MPO, działania te są systematycznie intensyfikowane;
- w zakresie zakazu używania dmuchaw do usuwania liści – zakaz taki jest stosowany po ogłoszeniu III stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Jednocześnie Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie w podpisywanych umowach na usługi sprzątania zawiera zapis zakazujący powyższego;
- w kwestii wprowadzenia zachęt do używania aut hybrydowych lub elektrycznych np. poprzez wprowadzenie darmowego postoju dla tych pojazdów na miejskich parkingach – Miejska Infrastruktura Sp. z o.o. przygotowując parkingi „parkuj i jedź" przewidziała lokalizację na każdym z nich stacji do ładowania samochodów elektrycznych. Planowany też jest zakup 10 terminali do ładowania pojazdów elektrycznych, które zostaną zainstalowane przy budynkach użyteczności publicznej oraz przy galeriach handlowych. Początkowo dostęp do terminali będzie bezpłatny. Docelowo planuje się 50-60 terminali w całym mieście. Planowana jest również wypożyczalnia samochodów elektrycznych, korzystanie z wypożyczonych samochodów będzie wiązało się dodatkowymi przywilejami np. wjazd i postój w strefie ograniczonego ruchu;
- w zakresie stosowania filtrów kominowych przeprowadzona analiza wykazało brak możliwości montażu takich filtrów na grawitacyjnych przewodach dymowych palenisk indywidualnych;
- w kwestii zwrócenia się do zainteresowanych środowisk innowacyjnych o pomoc w rozwiązaniu problemów smogowych w trybie zamówienia przedkomercyjnego poinformowano, iż Urząd Miasta inicjuje i organizuje spotkania z firmami, które proponują innowacyjne rozwiązania np. wsparto inicjatywę Smogathonu. Miasto nie podejmowało działań, których celem było zainteresowanie środowisk innowacyjnych (np. start-upów) problemami smogowymi i rozwiązaniem ich w trybie zamówienia przedkomercyjnego.

Uchwałą RMK z dnia 29 stycznia 2014 r. ustalono kierunki działania dla Prezydenta Miasta Krakowa polegające na podjęciu wszelkich możliwych działań w celu przyśpieszenia działań wspomagających likwidację niskiej emisji i eliminację palenisk węglowych w Krakowie w szczególności:

1) przyśpieszenie przeprowadzenia inwentaryzacji palenisk węglowych w Krakowie;
2) określenie, w ramach Porozumienia „Ciepło dla Krakowa" Mapy Zaopatrzenia mieszkańców w ciepło tak, aby określone zostały obszary Miasta, w których za zabezpieczenie dostaw ciepła odpowiada określony operator Porozumienia;
3) rozważenie włączenia się finansowego Miasta do prowadzenia termomodernizacji prywatnych lokali mieszkaniowych w Krakowie;
4) rozważenie powołania specjalnej komórki Miasta zajmującej się zarówno przygotowaniem Mapy Zaopatrzenia w Ciepło, inwentaryzacją palenisk węglowych jak i docelowo wdrażaniem Programu Ograniczenia Niskiej Emisji i likwidacji palenisk węglowych w Krakowie;
5) Określenie wskazanych działań legislacyjnych, wspomagających skuteczność ograniczenia niskiej emisji.

Zgodnie z ustaleniami ww. uchwały Prezydent przedstawiał Radzie Miasta informacje dot. przyspieszenia działań wspomagających ograniczenie niskiej emisji.

Z informacji tych wynikało m.in.:

- zakończono inwentaryzację źródeł na paliwo stałe na terenie miasta Krakowa;
- w ramach porozumienia „Ciepło dla Krakowa" opracowane zostały mapy zaopatrzenia mieszkańców w ciepło. Ponadto kontynuowany był projekt „Bezpiecni" ukierunkowany na zachęcanie do likwidacji palenisk węglowych i zastąpienie ich ekologicznym ogrzewaniem, MPEC prowadził działania zmierzające do podłączenia budynków dotychczas ogrzewanym węglem do sieci cieplnej. Intensywne działania prowadzone były w stosunku do deweloperów i inwestorów budujących nowe obiekty;
- w ramach rozważenia włączenia się finansowego miasta do prowadzenia termomodernizacji prywatnych lokali mieszkaniowych w Krakowie przyjęty został „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kraków";

- w ramach rozważenia powołania specjalnej komórki miasta zajmującej się m.in. przygotowaniem mapy zaopatrzenia w ciepło, inwentaryzacja palenisk węglowych, PONE powołane zostały trzy referaty;
- w ramach działań legislacyjnych wspomagających skuteczność ograniczania niskiej emisji przyjęta został uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego wprowadzająca zakaz stosowania paliw stałych.

Uchwała RMK z dnia 29 stycznia 2014 r. została zrealizowana.

(dowód: akta kontroli, str. 327-532)

Rada Miasta Krakowa w dniu 1 marca 2017 r. podjęła uchwałę w sprawie ustalenia kierunków działań dla Prezydenta Miasta Krakowa dot. wykorzystania oczyszczaczy powietrza w celu poprawy jakości powietrza w krakowskich samorządowych placówkach edukacyjnych. Wykonując ww. uchwałę Prezydent powołał Zespół Zadaniowy ds. wykorzystania oczyszczaczy powietrza w placówkach edukacyjnych. Kluczową kwestią w pracach Zespołu było zbadanie zasadności zakupu oczyszczaczy powietrza w aspekcie zdrowotnym, technicznym, finansowym i prawnym. Wydanie rekomendacji w tej sprawie wymagało jednak uprzedniego pozyskania informacji oraz analizy wiedzy z zakresu dyrektyw unijnych, ustaw i rozporządzeń dotyczących norm, certyfikatów, atestów i świadectw dla urządzeń oczyszczających powietrze stosowanych w placówkach oświatowych, potwierdzających zgodność parametrów urządzenia z właściwymi przepisami określającymi bezpieczeństwo, dobrą jakość, wydajność i skuteczność działania. W celu uzyskania dokładnego rozpoznania Zespół Zadaniowy podjął współpracę z szeregiem instytucji m.in. Centralnym Instytutem Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, Polskim Komitetem Normalizacyjnym, Państwowym Instytutem Matki i Dziecka, Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Środowiska Instytutu Techniki Górniczej KOMAG. Według stanu na dzień 8 stycznia 2018 r. Zespół przygotowywał rekomendacje dla Prezydenta Miasta.

(dowód: akta kontroli, str. 533-535)

W dniu 1 marca 2017 r. RMK podjęła również uchwałę ustalającą kierunki działań dla Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie poprawy jakości powietrza w Krakowie poprzez zwiększenie ilości kontroli spalin pojazdów. Prezydent został zobowiązany do zabezpieczenia w budżecie na 2017 r. kwoty 80.000 zł z przeznaczeniem na finansowanie dodatkowych płatnych patroli policji, w celu prowadzenia kontroli emisji spalin pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym oraz do zakupu dodatkowe specjalistycznego sprzętu do pomiaru emisji spalin.

(dowód: akta kontroli, str. 536)

W ramach realizacji działań wskazanych ww. uchwale Komenda Miejska Policji przeprowadziła w 2017 r. łącznie 2.831 kontroli tj. ponad dwukrotnie więcej niż w 2016 r. W wyniku kontroli zatrzymano 528 dowodów rejestracyjnych, w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości (przekroczenia dopuszczalnych norm w zakresie emisji spalin, wycieki płynów eksploatacyjnych).

(dowód: akta kontroli, str. 537, 690-702)

Gmina prowadziła również działania, mające na celu wspomaganie monitoringu jakości powietrza. W 2015 roku Gmina Miejska Kraków zakupiła mobilną automatyczną stację pomiarową, dwa poborniki pyłu zawieszonego oraz automatyczny analizator pyłu. W 2016 roku zakupiono kolejne urządzenia m.in. cztery automatyczne analizatory pyłu zawieszonego, pobornik pyłu. Sprzęt na podstawie umowy użyczenia został przekazany Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Krakowie do użytkowania. Urządzenia przyczyniają się do lepszej kontroli jakości krakowskiego powietrza i zostały włączone w sieć Państwowego Monitoringu Środowiska. Z zakupionego sprzętu utworzono pięć nowych stacji monitoringu jakości powietrza na terenie miasta Krakowa zlokalizowanych na ul. Dietla, os. Piastów, ul. Złoty Róg, ul. Telimeny oraz os. Wadów.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. Lokalny program osłonowy

Opis stanu faktycznego

Uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 20 listopada 2013 r.[44] przyjęto lokalny program pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego (LPO) dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych. Realizację Programu ustalono się na lata 2014 - 2022. Pomoc była realizowana jednorazowo poprzez przelew na rachunek bankowy podmiotu, na rzecz którego osoba objęta pomocą miała obowiązek wnieść opłatę z tytułu ogrzewania lokalu, za wyjątkiem pomocy związanej ze zmianą systemu ogrzewania na ogrzewanie oparte na oleju opałowym, która była realizowana w sposób uzgodniony z osobą objętą pomocą.

W latach 2014 – I połowa 2017 z pomocy w ramach LPO skorzystało 2.328 gospodarstw domowych na łączną kwotę 2.325,4 tys. zł, z czego 87 % stanowili beneficjenci w I przedziale dochodowym z dofinansowaniem 100 %, 11 % beneficjenci w II przedziale dochodowym z dofinansowaniem – 75 %, i 2 % beneficjenci w III przedziale dochodowym z dofinansowaniem – 50 %[45]. 87 % wszystkich beneficjentów LPO stanowili beneficjenci korzystający z dopłat do ogrzewania gazowego, 12 % - do ogrzewania elektrycznego, 1 % - do ogrzewania z miejskiej sieci cieplnej i tylko jedna osoba - do ogrzewania lekkim olejem opałowym.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22,291-302, 548-554)

Poleceniem służbowym Dyrektora MOPS z dnia 24 maja 2017 r. prowadzono ujednolicone zasady przyznawania pomocy finansowej na pokrycie kosztów ogrzewania. Ujednolicenie zasad przyznawania pomocy finansowej na pokrycie kosztów ogrzewania, w tym zakup opału lub dofinansowania dopłat za prąd i gaz związanych z ogrzewaniem, związane było z koniecznością dostosowania zakresu udzielanej pomocy do zapisów uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w okresie od 1 lipca 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Pomoc finansowa przyznawana przez MOPS uwzględniała wymóg spełniania określonych kryteriów jakościowych opału, zgodnie z przywołaną uchwałą.

(dowód: akta kontroli, str. 291-302)

W zakresie planowanych przez Gminę działań po wejściu w życie tzw. uchwały antysmogowej[46] w stosunku do pomiotów, które ze względu na m.in. nieuregulowany stan prawny nieruchomości nie podejmują się zmiany systemu ogrzewania na proekologiczny (nie mogą skorzystać z dofinansowania w ramach PONE) Dyrektor Wydziału Kształtowania Środowiska UMK wyjaśnił, iż prowadzona jest kolejna edycja kampanii „TAK – dla czystego powietrza". Podczas wizyt ankieterzy zachęcają mieszkańców posiadających ogrzewanie na paliwa stałe do wzięcia udziału w PONE i wymiany obecnie posiadanego systemu grzewczego na proekologiczny. Dodatkowo podczas akcji zbierane są informacje dotyczące możliwych barier, z powodu których mieszkańcy do tej pory nie złoży wniosku o udzielenie dotacji. Gromadzone są informacje obejmujące m.in. bariery dotyczące braku prawa do dysponowania nieruchomością w tym: nieprzeprowadzone postępowania spadkowe, brak zgody właściciela, właściciel nieznany z miejsca pobytu, najem, służebność mieszkaniowa, dzierżawa. W roku 2018 planowane są kolejne kampanie. Na podstawie zebranych danych możliwe będzie wytypowanie nieruchomości, w których stwierdzono wyżej wskazane problemy i podjęcie odpowiednich działań pomocowych. Na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie ustalenia kierunków działań dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących powołania zespołów interdyscyplinarnych w celu przyśpieszenia procesu wymiany pieców węglowych planuje się powołać zespół kompetentny do udzielania mieszkańcom porad prawnych i informacji w jaki sposób

---

44 Zmieniona Uchwałami Rady Miasta Krakowa z 24 czerwca 2015 r., 21 grudnia 2016 r. , 10 stycznia 2018 r.

45 Dla osoby samotnie gospodarującej: I przedział dochodowy i 100% dofinansowania - do 200% kryterium dochodowego, II przedział dochodowy i 75% dofinansowania 200-350% kryterium dochodowego, III przedział dochodowy i 50% dofinansowania – 350-500% kryterium dochodowego.

Dla wieloosobowych gospodarstw domowych: I przedział dochodowy i 100% dofinansowania – kryterium dochodowe na 1 osobę w rodzinie do 200%, II przedział dochodowy i 75% dofinansowania - kryterium dochodowe na 1 osobę w rodzinie 200-350%, III przedział dochodowy i 50% dofinansowania - kryterium dochodowe na 1 osobę w rodzinie 300-450%.

46 Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w okresie od 1 lipca 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

aktualizować stan prawny nieruchomości oraz przeprowadzać postepowania spadkowe. W chwili obecnej, w ramach obsługi procesu dotacyjnego, na bieżąco realizuje to Wydział Kształtowania Środowiska.

(dowód: akta kontroli, str. 305-308)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

13. Współpraca Gminy z podmiotami dostarczającymi ciepło

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie obowiązywały trzy porozumienia zawarte przez Gminę Miejską Kraków z podmiotami wytwarzającymi/ dostarczającymi ciepło na terenie Krakowa:

1) wielostronne porozumienie zawarte w dniu 15 maja 2012 r. z Wojewodą Małopolskim, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Miejskim Przedsiębiorstwem Energetyki Cieplnej S.A. w Krakowie, Elektrociepłownią Kraków S.A., Elektrownią Skawina S.A., Polskim Górnictwem Naftowym i Gazowym S.A. i Tauron Sprzedaż Sp. z o.o. mające na celu dążenie do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez poprawę środowiska oraz kontynuację działań ograniczających niską emisję zanieczyszczeń pochodzących z procesu spalania paliw stałych. W dniu 3 grudnia 2014 r. Tauron Sprzedaż Sp. z o.o. wypowiedział porozumienie;
2) umowa o współpracy zawarta w dniu 13 czerwca 2013 r. z EDF Polska S.A., mające na celu m.in.: redukcję emisji pyłów i dwutlenku węgla, efektywne wykorzystanie energii, propagowanie rozwiązań infrastrukturalnych korzystnych dla zrównoważonego rozwoju miasta, poprawę efektywności energetycznej budynków, zgodność rozwoju EDF z dokumentami planistycznymi Gminy w zakresie dostępności do ciepła sieciowego dla mieszkańców Krakowa;
3) porozumienie z Tauron Sprzedaż Sp. z o.o. zawarte w dniu 21 czerwca 2016 r., mające na celu wyznaczenie kierunków działań, które zmierzają do osiągniecia celów założonych w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 5-40, 91-99, 303-304)

Z wyjaśnień Dyrektora Wydziału Kształtowania Środowiska UMK w kwestii wpływu ww. porozumień na zwiększenie liczby mieszkańców zainteresowanych zmianą systemu ogrzewania, w tym w ramach PONE wynikało, iż wszelkie działania dostawców ciepła miały głównie charakter informacyjno-edukacyjny. Polegały one na rozpropagowaniu likwidacji palenisk na paliwo stałe w mieście oraz zachęceniu mieszkańców Krakowa do działania na rzecz poprawy jakości powietrza. Zwiększające się zainteresowanie mieszkańców udziałem w PONE po roku 2012 zdecydowanie wskazuje, że działania te odniosły skutek. Przykładowo w roku 2012 złożonych zostało niecałe 400 wniosków o udzielenie dotacji na zmianę systemu ogrzewania, w 2013 r. już ponad 1.100, w 2014 r. nieco ponad 3.000, w 2015 r. niemal 2.400, a w 2014 r. ponad 7.300.

(dowód: akta kontroli, str. 305-308)

14. Kontrole Straży Miejskiej w zakresie prawidłowości stosowania paliw stałych w instalacjach grzewczych

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie Straż Miejska w Krakowie przeprowadziła łącznie 10.407 kontroli[47] w zakresie przestrzegania zakazu termicznego przekształcania odpadów w instalacjach grzewczych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, z czego 8.101 wyniku zgłoszeń interwencyjnych. Podczas 1.288 kontroli stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym nałożono 677 kar na łączną kwotę 75,7 tys. zł.

(Dowód: akta kontroli, str. 283, 290)

Jednocześnie, w związku z przyjęciem przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w okresie od dnia 1 lipca 2017 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku, zakazów w zakresie eksploatacji instalacji,

[47] Liczba kontroli w poszczególnych latach: w 2014 r., w 2015 r., w 2016 r. i w I połowie 2017 r. – 2.626.

w których następuje spalanie paliw, Gmina zawarła w dniu 29 września 2017 r. z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla umowę na realizację zadania polegającego na wykonaniu badań próbek paliwa stałego/popiołu w celu kontroli przestrzegania ww. zakazów. Umowa zakładała, iż wykonawca w ramach realizacji przedmiotu umowy m.in. opracuje procedury poboru próbek paliwa/popiołu, przeprowadzi szkolenie dotyczące tej procedury, jak również wykona analizy próbek i przygotuje sprawozdanie z badania. Umowa miała być zrealizowana w okresie od 29 września do 15 grudnia 2017 r. całkowita liczba dostarczonych próbek za cały okres trwania umowy miała nie przekroczyć 200 próbek paliwa/popiołu, a w przypadku zaistnienia konieczności wykonania analizy dostarczonych przez Gminę próbek paliwa i popiołu w pełnym zakresie (analiza sitowa, analiza zawartości siarki, analiza zawartości popiołu, analiza wartości opałowej) całkowita liczba dostarczonych próbek za cały okres trwania umowy miała nie przekroczyć 60 próbek paliwa węglowego wraz z próbką paliwa zawierającego biomasę wraz z próbką popiołu.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22, 77-90)

Z wyjaśnień Dyrektora Wydziału Kształtowania Środowiska wynikało, iż z informacji przekazanej przez Straż Miejską strażnicy miejscy przeprowadzili w październiku 2017 r. 2.447 kontroli nie stwierdzając, aby użytkowanym paliwem był muł węglowy lub flotokoncentrat. Z uwagi na możliwość podpisania umowy w ramach zamówienia uzupełniającego trwają pracę nad przygotowaniem dokumentów do podpisania kolejnej umowy.

(dowód: akta kontroli, str. 533-535)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

15. Źródła ogrzewania stosowane w obiektach komunalnych

Opis stanu faktycznego

Z danych w zakresie źródeł ogrzewania w gminnych budynkach użyteczności publicznej według stanu na koniec I półrocza 2017 r. wynikało, iż zarówno w żłobkach, szpitalach, budynkach Urzędu Miasta Krakowa, Zarządu Infrastruktury Komunalnej i Transportu, Zarządu Cmentarzy Komunalnych wykorzystywano inne niż paliwa stałe źródła ogrzewania. Natomiast paliwa stałe stanowiły źródło ogrzewania w 9 budynkach z 175 podległych Zarządowi Budynków Komunalnych, w 3 budynkach z 62 podległych Zarządowi Infrastruktury Sportowej i w 6 budynkach z 330 podległych Wydziałowi Edukacji.

(dowód: akta kontroli, str. 284-288)

16. Działania informacyjno-edukacyjne Gminy w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami

Opis stanu faktycznego

W ramach działań informacyjno-edukacyjnych m.in. w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami w kontrolowanym okresie Gmina przeprowadziła m.in.:

- w roku 2014 Gmina Miejska Kraków pozyskała dofinansowanie na zadanie pn: „Ograniczenie niskiej emisji na terenie Miasta Krakowa - edukacja ekologiczna w urzędach szkołach i przedszkolach". Celem zadania było zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Miasta Krakowa związanej z ochroną powietrza i praktykowaniem właściwych zachowań proekologicznych. Materiały promocyjne powstałe w ramach prowadzonego projektu zawierały również informacje dotyczące możliwości pozyskania dotacji celowej z budżetu Miasta Krakowa na zmianę systemu ogrzewania na proekologiczne;
- Zarząd Zieleni Miejskiej zorganizował szereg akcji w ramach zespołu „Kraków w Zieleni" (imprezy plenerowe, konsultacje społeczne, sadzenie drzew i krzewów);
- kampania informacyjna "Tak dla czystego powietrza" (przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa udali się do mieszkań osób, które jeszcze dysponowały piecami węglowymi, by zachęcić ich do wymiany ogrzewania na proekologiczne. Przy okazji mieszkańcy byli informowani o możliwościach wsparcia, jakiego udziela Miasto).
- Dni Ziemi połączone z 15. Krakowską Wystawą Ekologiczną (krakowskie jednostki miejskie zaprezentowały prowadzone przez siebie działania na polu promowania ekologicznego podejścia do życia. Dzieci i młodzież z krakowskich szkół miały szansę

wziąć udział w Grze miejskiej, podczas której mogły w przyjazny sposób przyswoić wiedzę z zakresu ochrony środowiska i prawidłowej postawy ekologicznej. Podczas obchodów Dni Ziemi prowadzona była także zbiórka surowców wtórnych. Za przyniesione surowce mieszkańcy Krakowa mogli otrzymać sadzonki kwiatów balkonowych i krzewów.

- Rodzinny Piknik Ekologiczny pod hasłem „Dbam o czyste powietrze". Podczas, gdy najmłodsi mogli uczyć się poprzez zabawę, ich opiekunowie mieli szansę na odwiedzenie stanowisk współorganizatorów pikniku, na których zasięgnęli informacji, jak złożyć wniosek o wymianę pieca węglowego na ogrzewanie ekologiczne, jak otrzymać dofinansowanie do poniesionych kosztów kwalifikowanych, a także w jaki sposób ubiegać się o pomoc na dofinansowanie zwiększonych kosztów grzewczych lokalu związanych z trwałą zmianą systemu ogrzewania.
- co roku organizowano Europejski Tydzień Zrównoważonej Mobilności i Europejski Dzień bez Samochodu. Hasło kampanii brzmiało: Zrównoważony Transport. Silna gospodarka. Kampania ta miała za zadanie zachęcać ludzi do pomyślenia o kosztach transportu i w ten sposób pomóc im w wyborze najbardziej opłacalnej formy podróżowania. Kampania ETZM promowała jak co roku ekologiczne formy mobilności, takie jak środki transportu zbiorowego, rower, ruch pieszych oraz transport multimodalny (czyli łączenie różnych środków transportu). Zrównoważony transport to przede wszystkim poprawa jakości powietrza, ograniczenie hałasu oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, to także szansa na rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawy jakości życia. W ramach inicjatywy "Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu" skoordynowano kilkudniowe przedsięwzięcie polegające na kontroli pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym przez uprawnione organy. Ponadto czynności te miały charakter informacyjno - prewencyjny (rozdawano odpowiednie ulotki) oraz zmierzały do wyeliminowania z ruchu pojazdów, które emitowały zanieczyszczenia przekraczające dopuszczalne normy. W trakcie opisanych działań funkcjonariusze Policji oraz Inspektorzy Transportu Drogowego zatrzymali dowody rejestracyjne. Powodem zatrzymania była wyłącznie nadmierna emisja zanieczyszczeń.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22, 258-270)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

17. Dochody Gminy z tytułu kar i opłat za korzystanie ze środowiska i opłaty miejscowej

Opis stanu faktycznego

W latach 2014 – I połowa 2017 wpływy z tytułu kar i opłat za korzystanie ze środowiska wyniosły łącznie 32.760.266 tys. zł, w tym w 2014 r. – 11.549.716 tys. zł, w 2015 r. – 8.279.945 tys. zł, w 2016 r. – 8.737.737 tys. zł, i w I połowie 2017 r. – 4.192.868 tys. zł. Ze środków własnych jst na ochronę powietrza w kontrolowany okresie wydatkowano łącznie 17.861.620 tys. zł, z czego w 2014 r. – 3.911.072 tys. zł (co stanowiło 36% wpływów z kar i opłat za korzystanie ze środowiska), w 2015 r. – 5.855.586 tys. zł (73%), w 2016 r. – 5.330.781 tys. zł (64%) i w I połowie 2017 r. – 2.764.181 tys. zł (66%).

(dowód: akta kontroli, str. 289)

W latach 2014-2015 Gmina Miejska Kraków pobierała opłatę miejscową, na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa z 2004 r.[48]. Dochody z tego tytułu, które wpłynęły w okresie od stycznia 2014 do czerwca 2017 wyniosły: w 2014 r. – 1.789,0 tys. zł, w 2015 r. – 1.886,6 tys. zł, w 2016 r. – 179.9 tys. zł i I połowie 2017 r. - 43,9 tys. zł[49]

(dowód: akta kontroli, str. 703-705)

[48] Uchwała nr LXXI/614/04 z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie opłaty miejscowej ze zm.

[49] Dochody z lat 2016 – I połowa 2017 dotyczyły zaległości z lat ubiegłych.

18. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami

Opis stanu faktycznego

Gmina prowadziła szereg działań w zakresie współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, mających na celu poprawę jakości powietrza.
W dniu 20 października 2015 r. zostało zawarte porozumienie miast prezydenckich z terenu województwa małopolskiego „Razem przeciwko smogowi". Stronami porozumienia były: miasto Kraków, miasto Nowy Sącz, miasto Tarnów, miasto Oświęcim i województwo małopolskie. Prezydenci miast deklarowali wolę wymiany doświadczeń w zakresie działań na rzecz ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem. Miasta miały organizować seminaria, w celu przedstawienia osiągnieć i sposobów działania oraz zespoły robocze w celu wymiany doświadczeń w zakresie ochrony powietrza.
Prezydenci i Burmistrzowie Polskich Miast: Krakowa, Nowego Sącza, Tarnowa, Żywca, Oświęcimia, Pszczyny, Skawiny, Wieliczki, Zakopanego, Wrocławia, Poznania, Rybnika, Nowego Targu, Łodzi, Bielska-Białej w dniu 7 lipca 2016 r. wystosowali wspólne stanowisko do Władz Państwowych o podjęcie działań legislacyjnych, które przyczynią się do skutecznej walki ze smogiem
W dniu 24 lutego 2016 r. powołano przy Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, doraźny Zespół do spraw jakości powietrza, w pracach którego również uczestniczyło miasto Kraków biorąc aktywny udział w przygotowaniach założeń niezbędnych zmian w prawie, warunkujących skuteczną realizację zadań jst i terenowych organów administracji rządowej.
Ponadto Gmina uczestniczyła w działaniach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zrzeszającego Gminę Kraków i gminy ościenne. Działania te koncentrowały się przede wszystkich na kampaniach edukacyjnych dla mieszkańców w temacie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami, spotkaniach przedstawicieli członków stowarzyszenia w zakresie rozwiązań/technologii, których zastosowanie przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji oraz organizacji szkoleń z zakresu poprawy jakości powietrza.

(dowód: akta kontroli, str. 5-22, 68-76, 100, 305-319)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[50], wnosi o zapewnienie kompletnego i prawidłowego gromadzenia danych dotyczących realizacji działań naprawczych w zakresie ochrony powietrza, w szczególności dotyczących kosztów realizacji poszczególnych zadań z podziałem na różne źródła finansowania oraz osiągniętych efektów ekologicznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

---

[50] Dz. U. z 2017 r. poz. 524, zwana dalej ustawą o NIK.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 26 lutego 2018 r.

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie
Jolanta Stawska

Kontroler

Anna Stochel-Łukasińska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis